

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Říjen 2003

Ročník XIII

Číslo 10

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Rozhovor měsíce

Jsme běžci na dlouhou trať 1

Aktuality

Německý ministr životního prostředí
Jürgen Trittin zahájil provoz měřicí
stanice pro kontrolu jakosti vody
v Obříství 5

Jaké poučení nám plyne z letošního
horkého léta? 6

ČR pomáhá Albánii vytvářet zázemí
politiky životního prostředí 8

U Pramenů Vltavy by se kácet nemělo 9

ČSOP: Jsme proti kácení 9

Agentura ochrany přírody a krajiny
má nového ředitele 9

Ekofilm 2003 10

Na aktuální téma: Český ráj

Rychlostní komunikace R35:
stanovisko Správy CHKO Český ráj 12

Odpor proti dálnici
přes Český ráj roste 13

Rychlostní silnice R 35
Turnov – Jičín, SEA územního
plánu Libereckého kraje a občané 14

Informujeme

Geologické projekty rozvojové pomoci 15

Stará důlní díla v České republice 16

Geofyzikální projekty VaV 17

Nízkoenergetický dům v Koberově 18

Představujeme

Evropská zelená včera a dnes 19

Důležité webové adresy V. 20

Ministr Ambrozek v Senátu na semináři „Účast veřejnosti na rozhodování o stavebních a infrastrukturálních projektech“. Informaci o semináři přineseme v příštím čísle. Foto J. Plamínková

Jsme běžci na dlouhou trať

Rozhovor Jany Plamínkové s ředitelem
Českého hydrometeorologického ústavu
Ing. Ivanem Obrusníkem, DrSc.

Mohl byste stručně říci, čím vším se Český hydrometeorologický ústav zabývá?

Úloha našeho ústavu není veřejnosti známa v celé šíři. Stručně řečeno: monitorujeme stav atmosféry a hydrosféry a zároveň předpovídáme, co se tam bude dít. Sledujeme dvě velmi důležité složky životního prostředí – vodu a ovzduší, ale neděláme to jen pro účely resortu životního prostředí, i když pod něj samozřejmě patříme a poskytujeme mu, co potřebuje. Kromě toho ale poskytujeme informace i dalším zhruba pěti resortům a také občanům – třeba v předpovědi počasí. Lidé se našimi předpověďmi řídí a dávají nám okamžitou odezvu, jak jsme úspěšní.

Musíme fungovat nepřetržitě. Málokdo ví, že třetina našich zaměstnanců pracuje v nepřetržitém provozu. Jsme prostě služba, podobně jako policie či armáda. Nemáme ale jejich výhody např. ve stabilitě financování. Jsme znevýhodnění i platově, a to třeba i vůči situaci ve státní správě.

Obecně pokrýváme tři hlavní obory: prvním je meteorologie s klimatologií, dalším hydrologie a třetím ochrana čistoty ovzduší. Důležitost mají všechny tři obory stejnou. Ústav je komplexní a všechny tři obory jsou provázané. Když srovnám naši situaci se stavem v jiných zemích, tak v Evropské unii jsou činnosti většinou rozdělené: mají tam zvlášť meteorologickou

4. říjen – Světový den zvířat

20. říjen – Den stromů

službu, která spadá pod ministerstvo dopravy, protože jedna z hlavních aplikací meteorologie je pro resort dopravy, konkrétně pro civilní letectví. Hydrologie bývá zařazena různě a čistota ovzduší spadá zpravidla pod životní prostředí. My tedy máme větší integraci a širší záběr, což je myslím dobré. I z hlediska ekonomického a technického je náš systém efektivnější ve využívání zdrojů, např. počítačů, datových přenosů a databází.

Změnilo se u vás v ústavu něco po loňských povodních?

Povodeň nám jenom potvrdila, že jdeme správným směrem. Co se týče organizace, mohu srovnávat naši aktivitu a schopnosti během povodní v roce 1997 a 2002. Řadu úprav, které jsme udělali po roce 1997, jsme využili v roce 2002. Pro měření a předpovědi jsme v rámci možností byli připraveni dobře. A naše snaha o integraci, kterou jsem před chvílí zdůraznil, se právě při povodních ukázala jako velice účinná. Tak třeba v roce 2000 jsme do předpovědi zahrnuli i hydrologickou část, což bylo všemi neseno velice libě. Nyní tedy máme tzv. centrální předpovědní pracoviště v Praze, které má čtyřadvacetihodinovou službu. Po celou dobu tam jsou meteorologové. Hydrologové mají běžné směny, ale když je z předpovědi jasné, že se bude se srážkami něco dít a že může přijít povodeň, tak povoláme hydrology kdykoli. Toto centrální pracoviště je spojeno s regionálními pracovišti, která jsou organizována podobně.

Mohl byste porovnat povodně z let 1997 a 2002? Jak vlastní povodňovou situaci, tak i reakci vás i ostatních zainteresovaných orgánů?

Povodeň z roku 2002 byla svým rozsahem větší. Obě ale měly jeden shodný rys: každá z nich měla dvě vlny. Povodeň na Moravě měla příznivější průběh v tom, že mezi oběma vlnami byla delší přestávka, asi deset dní, takže po první vlně se obyvatelstvo mohlo trochu dát dohromady a voda stačila aspoň částečně odtéci. U povodně 2002 byla přestávka jen tři dny. Na Moravě navíc šla voda do dvou různých řek a s nimi do dvou různých moří, kdežto v Čechách šlo vše do Vltavy a posléze do Labe, a to bylo horší. Navíc tato povodeň zasáhla hlavní město, kde žije víc než milion obyvatel, a byly zasaženy takové věci jako třeba metro. Nepříjemné bylo i to, že v roce 2002 byla druhá vlna větší. Další faktor, který nám ztížil situaci a který na Moravě tolik nebyl, představovala vltavská kaskáda. Na ni se vůbec příliš spoléhalo, ale nám ztěžovala situaci zejména při předpovídání průběhu povodně z hlediska hydrologického, neboť jsme potřebovali poměrně přesně znát dopředu manipulaci s přehradami od podniků Povodí. Při předpovědi průběhu povodní vycházíme z předpovědi srážek, která zase vychází z předpovědi vývoje počasí. Náš hlavní předpovědní model Aladin je na 48 hodin dopředu, reálná hydrologická předpověď je tak na 36 hodin. Přehrady ale mohou významně ovlivnit množství vody v toku, protože se z nich může vypouštět více nebo méně vody. A pokud neznáte průběh této manipulace,

tak se dá těžko odhadovat, co to s vodou udělá. Pracovníci podniků Povodí mohou povodeň ovlivnit, zatímco my ne a u regulovaných toků musíme pro předpovídání mít i jejich údaje.

Ale v tisku se objevila čísla, dokazující, že tuto povodeň tak moc ovlivnit nemohli, protože množství vody bylo tak obrovské, že by ji ani zcela prázdňé přehrady vltavské kaskády nezachytily...

Nechci se k tomu vyjadřovat, to je záležitost vodo-hospodářů. Názory jsou zde různé. Oni vždy říkali, že se řídili manipulačním řádem. Ten ovšem platí pro běžné typy situací a toto byla situace tak mimořádná, že by si zasloužila mimořádný přístup. Je možné, že mohli pouštět vody víc na začátku a zatopit tak Prahu zpočátku trochu víc. Ze začátku ale pouštěli vody jen tolik, aby to Praze neuškodilo, a pak byla vlna příliš velká. Ukázalo se, že by bylo stálo za to vypouštět přehradu rychleji. Ale to je názor, který vychází z údajů známých až po povodni, oni v té době řadu věcí nevěděli.

Povodňové předpovědi ČHMÚ a Povodí Vltavy se během povodní dost lišily. Vznikal pak problém, čemu věřit. Už jste informace sjednotili?

To se ale týkalo jen Prahy, kde byly využívány prakticky jen informace z Povodí Vltavy, v ostatních regionech krizové štáby naše informace využívaly – např. povodeň na Labi už běžela standardním způsobem a byla už dobře předvídatelná. U Prahy zde byla zmíněná vltavská kaskáda, a dokud nezačala přetékat, byli jsme víceméně odkázáni na informace z podniků Povodí. Co ale vidím jako problém, který dodnes není zcela objasněn, to je úloha pražského krizového štábu. Zdá se nám, že naše informace mohly být využívány lépe. Problém byl také s přístupem do sdělovacích prostředků – vystupovali tam různí lidé, kteří si věřili více, než bylo oprávněné. Hodně se tam objevovali lidé z Povodí, kteří neměli takový přehled o celkové meteorologické a hydrologické situaci a o předpovědi průběhu povodně. Bylo ale i věcí televize a rozhlasu, že si je vybírali a nevěděli, zda se ptají toho správného člověka.

O slabinách v komunikaci se hodně mluvilo. Podařilo se vytvořit nějaký standardizovaný postup jak pro komunikaci uvnitř krizového štábu, tak i ve vztahu k médiím? Aby třeba novináři věděli, kdo je v dané chvíli nejkompetentnější pro tu či onu věc?

Tuto věc se snažím prosadit už dávno. Jako ČHMÚ máme s Českou televizí a Českým rozhlasem, které jsou pro nás nejdůležitější, dohody a vazby na ně máme velice dobré. Televize měla během povodní každou hodinu relace, které prezentovali moderátoři počasí, což jsou naši bývalí kolegové. Informace měli přímo od nás a dělali to dobře. Problém byl s reportážemi z terénu, kde se redaktori ptali různých lidí a ti pak dávali rozporuplné informace. V ústředí ale tvrdili, že je v podstatě neovládají. Čekali jsme, až se v televizi uklidní situace, a teď chceme navštívit nového generálního ředitele a tyto věci podrobněji domluvit.

Tady bych ale zásadní problém neviděl. Hlavní problém byl ve štábech, speciálně v tom pražském. Byla

chyba, že tam nebyl náš zástupce, ale jen zástupci z Povodí. A myslím, že nedokázali prosadit hydrometeorologické informace dostatečně do reakcí štábu.

A to už se změnilo?

Ano, už jsme byli jak do Pražské povodňové komise, tak i do krizového štábu přizváni. Já jsem byl během povodně v Ústředním krizovém štábu a naše informace jsem tam prezentoval s dostatečným důrazem. V ústředním štábu to chodilo podle mých představ, ale obávám se, že na pražském krizovém štábu to tak nebylo. Pokud mám informace od našich zástupců v krajských krizových štábech, tak tam bylo vše rovněž víceméně v pořádku, Praha jako kraj byla výjimkou. Praha se chovala trochu nestandardně i v krizovém řízení. Byla totiž zřízena zvláštním zákonem dříve než kraje. Třeba předávání informací z generálního ředitelství hasičského záchranného sboru na kraje normálně funguje, ale s Prahou měli také problémy.

Ze všeho mělo následovat poučení. Na Ústředním krizovém štábu se vypracovala zpráva jak pro Bezpečnostní radu státu, tak i pro vládu. Zpráva ale jen shrnula všechny nedostatky, neřešila však detailněji provázanost komunikace mezi jednotlivými složkami. My jako ČHMÚ jsme přitom už měli zkušenosti z roku 1997 – jsme totiž celostátní organizace, zatímco podniků Povodí je pět, takže Povodí Vltavy nepostihla povodeň z roku 1997. Takto velkou povodeň nikdy nezažilo.

Část vašich měřicích stanic byla povodní zničena. Už jste síť úplně obnovili?

Úplně ne, nejde to tak rychle. Chtěl bych tady ale ocenit tzv. „rychlou ISPU“, díky které jsme získali na obnovu finanční prostředky z Evropské unie. Jako jedni z mála jsme byli schopni vše vyřídit papírově. Vše je dost složité, ale evropská byrokracie přece jen prokázala určitou toleranci vůči tomu, že doklady nemohly být připraveny tak důkladně jako se normálně standardně požaduje, a peníze rychle poskytla. Některé stanice už byly opraveny, hlavně tzv. limnigrafické stanice na řekách. Kvalitu předpovědi totiž samozřejmě ovlivnilo i to, že mnoho těchto stanic v jižních a západních Čechách bylo zničeno. Naštěstí ale fungoval limnigraf v Praze – Chuchli. Meteorologické stanice tak ovlivněné nebyly, protože nemusí být u vody. Inovace stále pokračuje a letos by měla být dokončena.

Máme ale jeden poznatek, který jsme v roce 1997 přece jen tolik nezdůraznili: ukazuje se, že povodně mohou být mnohem větší, než jsme předtím očekávali. Proto musíme některé limnigrafy tzv. kategorie 1A postavit tak, aby vydržely i takto veliké povodně. Takové stanice budou dražší, proto půjde jen o některé vybrané, abychom měli aspoň pár bodů, o které se budeme moci opřít i při velkých povodních.

Počátkem roku se hodně mluvilo o Projektu modernizace předpovědní a výstražné služby ČHMÚ. Ministr Ambrozek ho předložil v lednu vládě. Ta mu uložila rozpracovat ho do podoby programu tak, aby se dal zakomponovat do státního rozpočtu na rok 2004. V rozpočtu se ale nyní hledají úspory, kde se dá. Myslíte, že se na tento finančně poměrně náročný projekt peníze nakonec seženou?

Projekt původně vznikl ještě před povodněmi. Vznikl na základě zkušenosti z minulé povodně a jako reakce našeho státu na teroristické útoky v USA, kdy se ukázalo, že úloha ČHMÚ bude poměrně velká, protože se může ukázat potřeba monitorovat nejen situace přírodního charakteru, ale třeba i havárie jaderných elektráren a podobně. Uvědomili jsme si, že musíme udělat dvě věci najednou: investičně zajistit modernizaci a současně zajistit i provozní prostředky – na ně třeba SFŽP peníze vůbec nedává. Posledních šest či sedm let se nám stává, že dostáváme méně peněz než potřebujeme na normální běh ústavu. Chybějící peníze pak hledáme během roku. To ale není správné, my bychom měli být financováni mandatorně, protože jsme služba a nemůžeme být závislí na projektech, které jednou mohou vyjít a jednou ne. Řekli jsme si tedy, že když už si vláda uvědomila důležitost bezpečnosti občanů, měli bychom předložit projekt modernizace, který by pokryl investiční i provozní část. Projekt jsme předložili v červnu 2002. Jenže krátce po nástupu nové vlády přišly povodně a vše se pozastavilo. Po povodních prošel projekt posuzovacím řízením u nás i v jiných resortech. Zabudovali jsme do něj nejnovější zkušenosti z povodně 2002. V lednu 2003 ho pan ministr předložil vládě, ale bohužel se nepovedlo prosadit financování z projektu už na letošní rok.

Expertů z Ministerstva financí, kteří měli závěrečné slovo, řekli, že se to do rozpočtu na rok 2003 už dát nemůže, ale že když projekt zpracujeme do formy programu, dají ho do rozpočtu na rok 2004 a dále. Z pětiletého programu se tak stal čtyřletý. Vše jsme přepsali, ale nastaly dva problémy: zda ho vláda schválí, a jak finančně přečkat letošní rok.

Co se stane, pokud se program do rozpočtu na další roky nedostane?

Nebudeme mít dostatečnou modernizaci přístrojů, vybavení, ale co hůř, nebudeme mít finanční prostředky na provoz sítí a běžných činností. Protože na provoz se vždycky peníze shánějí nejhůř. Zatím s tím ale Ministerstvo financí snad počítá.

Přejdeme od praktických věcí k obecnějším. Lze nějak matematicky spočítat pravděpodobnost příchodu tak velké povodně, jako byla ta předloňská?

To trochu souvisí s takzvanou stoletou vodou, což je pojem pro veřejnost trochu zavádějící. Stoletá voda znamená určitou frekvenci opakování. Neznamená to, že přijde každých sto let, ale že za tisíc let přijde zhruba desetkrát. Problém je, že těchto událostí s vyšší „letostí“ je tak málo, že není dostatek statistických údajů, aby se to dalo přesněji spočítat. Data máme tak sto až sto padesát let, a to ještě ty staré údaje nejsou moc spolehlivé. Proto bych byl velice opatrný. Navíc důsledky povodně stejného rozsahu jsou nyní horší než v minulosti. To se ukázalo při povodni v roce 2002, kdy se použil model s daty z roku 1890 pro Prahu. Srážky sice byly o něco vyšší než tehdy, ale ničivý efekt byl mnohem vyšší. Že budou Karlín a okolí zality vodou, to se ukázalo jako správný předpoklad, ovšem hloubka vody byla v roce 2002 podstatně vyšší. Ukázaly se tu efekty zastavěnosti Prahy, zvýšená nábrežní apod. Proto měla voda ničivější charakter

a vyšší úroveň hladiny než před sto lety. Extrapolace v průběhu času je i proto dost ošidná. Doporučoval bych proto užívat termín deseti- či dvacetiletá voda, ale pak už raději ne.

Každopádně musíme být připraveni na to, že povodeň může přijít kdykoli. Nemusí být tak velká, ta pravděpodobnost nijak vysoká není. Ale třeba na Rýně přišla v roce 1992 stoletá voda a pak za rok znova. Němci ale dokázali i za ten rok udělat taková opatření, že při druhé povodni byly škody jen třicetiprocentní. A to je věc, na kterou bychom se i my měli zaměřit – počítat s povodněmi a být na jejich možný příchod připraveni.

U nás ale dochází k tomu, že si spousta lidí staví nové domy přesně na těch místech, kde měli ty staré, tedy v záplavových zónách. V podstatě jim v tom není nikdo schopen zabránit. Argumentují tím, že tisíciletou vodu máme za sebou, a mají pocit, že dalších tisíc let by nic nemělo přijít.

Ano, přesně o tom jsem před chvílkou mluvil. Tisíciletá voda by měla přijít za deset tisíc let desetkrát, ale může přijít třeba pět let po sobě. Stavby domů v záplavových oblastech jsou samozřejmě obrovskou chybou. Ale její eliminace není nijak snadná. Lidé by si měli postavit domy jinde a příslušné orgány by na to měly dbát. Ale je otázka, kde. Je tu ještě dost volného místa, dostanou tam lidé pozemky?

Vadí mi euforie typu „kdo rychle dokáže obnovit dům, bude zvýhodněn“. To nastalo v roce 1997 a teď se to bohužel opakuje. Pak nezbyvá nic jiného než udělat opatření v krajině, aby se povodni zamezilo, resp. aby dopad byl menší. Další věcí je typ domů. Na Berounce mají chaty vyplavené každý rok a vždycky jsou překvapení. V takových oblastech by bylo nejlepší, kdyby měli domy postavené tak, že se zaplavením budou počítat – např. na sloupech, ale to se nedělá. Připadá mi, že ani nové domy s vodou příliš nepočítají.

Po loňských povodních a letošním extrémně horkém a suchém létě se začalo hodně mluvit o změnách klimatu – šlo o hlavní téma letošní okurkové sezóny. Jak dlouhá časová škála by byla zapotřebí, aby se dalo na solidní úrovni vyhodnotit, nakolik se na změnách klimatu podílí člověk, nakolik náhoda a nakolik jde o delší přírodní cykly? Jsme toho teď principiálně schopni, nebo budeme potřebovat ještě pár set let měření?

Klimatická změna je obrovský globální problém, který se zpolitizoval. Klima se měnilo vždycky. Ale v posledních deseti letech vzrůstá počet extrémních situací. Na druhou stranu když se dnes ve světě něco šustne, tak se o tom hned ví, a to dříve také nebylo. Zlepšila se zkrátka informovanost. Nicméně objektivně vzato extrémních událostí je víc a musíme se na ně připravit. Objektivní data máme asi sto let, někde padesát či šedesát. Stanice v Klementinu funguje sice už od roku 1776, ale to je jenom jeden bod, z toho se nedá vyvodit situace na celém území. Názory se tedy různí díky nedostatku dat z minulosti: kdybychom měli data třeba od roku tisíc – ale objektivně změřená, ne nějaké údaje z kronik – tak už by to ně-

co řeklo. Taky ne zcela souhlasí roky, kdy se lidmi produkováné emise zvýšily, a zvýšený výskyt extrémních jevů.

Máme tedy problém nedostatku dat v minulosti, a máme problém namodelovat budoucnost – tedy jaké klima bude, o kolik se oteplí apod. Protože nemáme dostatečně kvalitní datovou základnu, nemůžeme udělat zcela dobře ani prognózu. Proto se většinou udává poměrně široké rozpětí – třeba že v roce 2100 by se mohla průměrná teplota zvýšit o 1,4 °C až po 5,8 °C. Novináři ovšem řeknou zpravidla to vyšší číslo, takže trochu straší lidi. Navíc jde o průměrnou světovou teplotu a je otázka, o kolik se zvýší v naší oblasti mírného pásu.

Čili: člověk jednoznačně ke změnám přispívá především emisemi skleníkových plynů, ale vzhledem k nedostatku dat není možné dostatečně přesně určit jeho podíl. Ani my v ČHMÚ na to nemáme zcela jednotný názor. Světová meteorologická organizace zřídila pro zkoumání tohoto problému panel pro klimatickou změnu. V něm je řada odborníků, která se k tomu vyjadřuje. Tento panel má sklon říkat, že zde změna klimatu je, ale také nejsou schopni stanovit exaktně podíl člověka. Na druhou stranu existují i vědci, kteří tvrdí, že se to vše přehání, že jde o věc politickou a zajímavé téma pro získání finanční podpory na projekty.

Takže abych to shrnula: chybí nám zhruba 900 let měření.

To bych zase nebral tak tragicky. Je otázka, zda je naším cílem zjistit přesně, jak člověk ke změnám klimatu přispívá, nebo zda se máme hlavně věnovat tomu, jak těmto jevům čelit a jak se na ně připravit. Navíc jde o globální jev a náš podíl je poměrně malý. Pokud nedojde k důsledné implementaci Kjótského protokolu velkými znečišťovateli (státy), budou změny k lepšímu jen malé, a to i když se budeme hodně snažit. Snažit se určitě musíme, princip předběžné opatrnosti platí, ale musíme i zvažovat, jak se k věci staví jiné státy a zároveň i jaké máme my ekonomické možnosti. (Blíže o této problematice pojednává článek dr. Pretela na str. 6 v tomto čísle, pozn. red.)

Kromě vody se zabýváte měřením čistoty ovzduší. Ta se zlepšila samozřejmě velmi výrazně krátce po roce 1989, tam byl skok markantní, ale jaký je trend v posledních letech?

Tady dochází k přesunu znečištění do jiné oblasti. Na začátku 90. let až do roku 1997 – 98 byly hlavním problémem zimní smogové situace, způsobené zejména spalováním uhlí. Týkalo se to především severočeské oblasti, Ostravska a Prahy. Po odsíření velkých zdrojů toto znečištění velmi výrazně kleslo. Ukázalo se ale, že škodliviny emitují nejen velké zdroje, ale i lokální topeniště s nedokonalým spalováním.

Mezitím ale značně narostla automobilová doprava, takže v poslední době se místo zimního smogu objevuje letní (fotochemický) smog. A to je náš hlavní problém v současné době. Průvodním jevem je jak organické znečištění, tak přízemní ozon, který má složitý mechanismus tvorby. Proto teď děláme rekonstrukci měřicí sítě. Trochu zúžíme počet měřicích stanic, protože ozon se šíří homogenněji

než třeba oxid siřičitý. Stanice vybavujeme čidly na organické polutanty a ozon. Budeme monitorovat i oxid uhličitý kvůli skleníkovému efektu. Problém je v tom, že měřit SO_2 a ostatní „klasické“ škodliviny je jednodušší a také levnější než měření např. organických polutantů, proto snížením počtu stanic eliminujeme nárůst potřebných finančních prostředků na rekonstrukci sítě. Zároveň jde i o všeobecný trend v zemích EU.

V rozhovoru pro Lidové noviny jste v létě řekl, že nemůžete nic plánovat, když nevíte, zda se vám podaří přežít do konce roku. Co jste tím myslel?

ČHMÚ je příspěvková organizace. Příspěvková organizace získává část prostředků svou komerční činností a to, co chybí, dodá stát. Jenže tady to funguje tak, že stát dá, kolik si myslí nebo kolik může dát a ČHMÚ musí sehnat chybějící prostředky. ČHMÚ dostává svůj rozpočet přes kapitolu MŽP a ta je ovlivňována prioritami a záměry, které na MŽP jsou. My ale bychom měli mít zajištěno financování mandatorních výdajů, protože svou činnost (službu pro stát a občany) nemůžeme zastavit. Pravidelně se nám stává, že nám peníze chybí. My ale nejsme výzkumný ústav a nemůžeme při nedostatku financí

omezit jeden či dva programy a nějak přežít. Museli bychom zrušit nějakou svou důležitou činnost pro veřejnost, ale to zase nikdo nechce. Problém financování postupně narůstal, v posledních letech šlo asi o 50 – 70 milionů ročně, přičemž náš celkový rozpočet činí 560 – 580 mil. Kč ročně. I letos nám zatím chybí peníze na provoz. Jsme v kontaktu s vedením MŽP i s Ministerstvem financí a máme určitou představu, jak financování pro letošek řešit, ale je to stále jen nouzové řešení. Potřebujeme stabilní příspěvek, který jsme až do roku 1995 měli. Naším úkolem totiž není shánět peníze, ale poskytovat kvalitně odborné služby. Peníze na naši činnost by měl zajistit zřizovatel. Komerční činností si vyděláme maximálně 100 – 110 mil. Kč. Byl bych rád, kdyby nám MŽP zajistilo určitou stabilizaci rozpočtu, vzhledem k charakteru služby, kterou vykonáváme. Pochybuji, že by policie či armáda měly podobné problémy. Za současné situace se nám opravdu těžko plánuje. My jsme běžci na dlouhou trať, naše síť se budují dlouhodobě a postupně se musí obměňovat a modernizovat, stejně jako náš superpočítač. Nemůžeme být v nejistotě, nemůžeme finančně lítat ode zdi ke zdi.

Děkuji za rozhovor.

3. 9. 2003

Německý ministr životního prostředí Jürgen Trittin zahájil provoz měřicí stanice pro kontrolu jakosti vody v Obříství

Spolkový ministr životního prostředí Jürgen Trittin navštívil ve čtvrtek 7. 8. 2003 Českou republiku, aby se zúčastnil slavnostního zahájení provozu měřicí stanice pro kontrolu jakosti a čistoty vody v Labi v Obříství na Mělnicku.

Českou stranu při setkání zastupoval JUDr. Ing. Tomáš Novotný, náměstek ministra životního prostředí, zástupci Ministerstva zemědělství, Výzkumného ústavu vodohospodářského TGM, Českého hydrometeorologického ústavu, Státního fondu životního prostředí, Povodí Labe s. p., Povodí Vltavy s. p. a dalších institucí.

Při katastrofální povodni v srpnu 2002 došlo mj. i k úplnému zničení měřicích stanic kontroly jakosti vody Obříství (na řece Labi) a Zelčín (na řece Vltavě), které jsou součástí sítě Mezinárodní komise na ochranu Labe (MKOL). Vzhledem k důležitosti těchto stanic bylo rozhodnuto o jejich obnově. Díky dohodě o uskutečnění společného pilotního projektu na ochranu životního prostředí „**Obnova stanic na měření jakosti vody v Obříství a Zelčíně, jakož i ústřední laboratoře v Praze**“, uzavřené 10. 12. 2002 mezi Spolkovým ministerstvem životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů Spolkové republiky Německo (BMU) a Ministerstvem životního prostředí České republiky (MŽP) se podařilo k 31. 7. 2003 uvést stanice Obříství a Zelčín do provozu po celkové rekonstrukci stavební a technologické části.

Ve prospěch tohoto projektu byl z německé strany vyčleněn příspěvek na obnovu ve výši 1 mil. EUR.

Na obnovu měřicí stanice v Obříství bylo vynaloženo celkem přibližně 10,2 mil. Kč. Německá strana poskytla cca 8 mil. Kč na technologické zařízení a česká spoluúčast ve výši 2,2 mil. Kč byla použita na část stavební. Tyto měřicí stanice provádějí kontrolu vybraných parametrů jakosti vody a prostřednictvím informační sítě přenáší naměřené hodnoty k dalšímu vyhodnocení a zpracování na příslušná pracoviště Povodí Labe a Povodí Vltavy (měřicí stanice Zelčín). Odtud je vazba na ČHMÚ v Praze a dále na společnou centrálu v sekretariátu MKOL v Magdeburku.

Významným příspěvkem k obnovení funkčnosti systému sledování jakosti vod v ČR i v mezinárodním kontextu je i obnova laboratorních kapacit ve Výzkumném ústavu vodohospodářském, na které v rámci tohoto projektu přispěla německá strana cca 16 mil. Kč.

Realizace tohoto projektu jenom potvrzuje vysokou úroveň česko-německých vztahů v oblasti životního prostředí. Kromě společných bilaterálních investičních projektů probíhá spolupráce zejména v rámci společné česko-německé komise pro životní prostředí, která se zabývá stěžejními oblastmi spolupráce jako jsou ochrana přírody, čistota ovzduší, posuzování vlivů na životní prostředí, přeshraniční havárie, energie a životní prostředí. Velmi významná je spolupráce v oblasti ochrany vod, a to jak na hraničních vodách, tak i v rámci mezinárodních komisí pro ochranu Labe, Odry a Dunaje.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Jaké poučení nám plyne z letošního horkého léta?

Celá Evropa letos v létě strádala neobvyklými horky a suchem. Ve Francii byly již od května teploty o 5 až 7 °C nad dlouhodobým průměrem, ve Švýcarsku byly červen a červenec nejteplejšími měsíci za posledních 250 let a i u nás se ve stejné době teploty pohybovaly o 4 až 5 °C nad normálem. Vedra ve Francii zapříčinila smrt více než 5000 lidí, což se dostalo i na pořad jednání tamější vlády a vedlo k odstoupení několika vysoce postavených osob.

Nešlo však pouze o Evropu – v USA bylo v květnu o 170 tornád více než byl dosavadní rekord z roku 1992. Tornáda přinesla jenom v tomto měsíci smrt 41 lidem. Ve stejné době však byly na východě a jihovýchodě USA teploty o 6 °C pod průměrem. V Indii se před příchodem monsunu teploty vyšplhaly až na 50 °C, což je 5 °C nad normálem, a svými životy na to doplatilo 1400 lidí; do Srí Lanky ve stejnou dobu přinesl tropický cyklón silné srážky doprovázené záplavami a sesuvy půdy, ve kterých nalezlo smrt 300 lidí. Tato fakta a jejich následky znovu otevírají otázku, je-li toto všechno důkazem nastupující změny klimatu, do jaké míry za vše může člověk a může-li se vůbec proti tomu bránit.

Poučení z historie

Historie ukazuje, že v posledních 400 tisících letech zemské klima nebylo nikdy příliš stabilní a v cyklech s periodou kolem 100 až 130 tisíc let se teplá období střídala s ledovými dobami. V teplých obdobích se vždy paralelně vyskytovaly i nadprůměrné koncentrace oxidu uhličitého, za jehož přirozené množství v atmosféře člověk vděčí tomu, že průměrná teplota Země je přibližně o 33 stupňů vyšší než by byla, kdyby žádný neexistoval.

Současná epocha spadá z dlouhodobého hlediska spíše do teplejší periody přirozeného kolísání klimatu. I v těch historicky nejteplejších obdobích se však koncentrace CO₂ pohybovaly kolem hodnot 280 ppbv. Na počátku 21. století však koncentrace již dosahují hodnot vyšších než 360 ppbv a zejména v posledních desetiletích velmi rychle narůstají. Nemůže být pochyb o tom, že rychlý nárůst koncentrací je důsledkem industrializace, způsobů využívání energetických zdrojů, spalování fosilních paliv a extenzivního hospodaření s přírodními zdroji, což vše je důsledkem činnosti člověka!

Říci však, jak velký je podíl člověka a jaký je podíl přirozeného kolísání klimatu na celkové změně klimatu, je nesmírně obtížné. Vědcům se to zatím nepodařilo a vzhledem ke složitosti klimatického systému se jim to ještě hodně dlouho dařit nebude. Klimatickým systémem totiž není pouze atmosféra, ale i celá hydrosféra, biosféra, litosféra a pedosféra včetně jejich vzájemných vazeb. Pokud dnes někdo tvrdí, že za změnu globálního klimatu může člověk, nemluví zcela pravdu a vytrhává fakta ze souvislostí. Ano, člověk se na změně podílí, a jistě ne nevýznamným způsobem, ale není jediným „viníkem“ – zůstává zde celá řada vlivů a okolností, které jednoduše změnit nemůže.

Změny v systému existují

Měřeními je prokázáno, že v průběhu minulého století se Země skutečně o 0,6 stupňů oteplila. Tato hodnota se sice může zdát malá, ale přesto postačuje k tomu, aby se onen nesmírně složitý a vzájemně provázaný systém začal chovat jinak než v minulosti. Poslední desetiletí 20. století bylo od doby zahájení přímých měření zřetelně nejteplejší a osm z těchto deseti let bylo absolutně nejteplejších. Rok 2002 všechny tyto rekordy překonal a letošní rok zatím naznačuje, že asi bude ještě teplejší. Ani odhady dalšího vývoje nejsou příliš optimistické. Modelové simulace ukazují, že pokud se trend dosavadního nárůstu emisí skleníkových plynů nezmění, potom můžeme na konci 21. století očekávat nárůst globální teploty o 1,4 až 5,8 °C s odpovídajícím nárůstem hladin oceánů o dalších 10 až 90 cm. Poměrně široké rozpětí odhadů odpovídá různorodosti scénářů budoucího sociálního, demografického a ekonomického vývoje světa. V každém případě však další nárůst teploty bude klimatický systém ještě více destabilizovat, na což budou jednotlivé složky přírodního prostředí zcela určitě reagovat.

Ve střední Evropě by taková změna měla znamenat zejména posun počasí k jeho větší proměnlivosti a výrazně častějším projevům extrémního počasí, tedy k tomu, s čím se v posledních letech stále více a více setkáváme. Delší období velmi teplých period doprovázených suchem by měla být střídána čtenějšími výskyty krátkodobých, ale velmi intenzivních srážek, při nichž nelze vyloučit lokální záplavy či povodně. Nastane-li po delší době tepla příznivá situace pro vznik bouřek, je třeba počítat i s výskytem krupobití či větrných smrštů, často s katastrofálními následky.

S extrémy počasí je nutné počítat

Nelze ale tvrdit, že za povodně z minulého roku může člověk a že právě ty jsou důsledkem jeho vlivu na změnu klimatu. Povodeň může nastat pouze tehdy, vypadne-li nadměrné množství srážek na relativně malé území a půda či koryta řek nestačí tuto vodu zachytit. To není nic ojedinělého, takové situace nastaly v minulosti již mnohokrát a vždy souvisely s konkrétní meteorologickou situací. Poněkud do jiného světla se však tento problém dostává, uvědomíme-li si zvýšené riziko jejich výskytu v budoucnu. Přímé škody vyvolané různými přírodními katastrofami spojenými s konkrétním počasím narostly ve světě za posledních deset let na více než čtyřnásobek! Urychleně je proto třeba hledat odpovědi na

otázky, jaké dopady může mít změna klimatu na jednotlivé sektory lidské činnosti a jaká adaptační opatření by byla vhodná, aby se škodám zamezilo nebo aby byly alespoň minimalizovány. Jisté totiž je, že s extrémní počasí bude třeba v budoucnu stále více a více počítat a je třeba se na ně připravit již dnes. Jedině tak si lze do budoucna zajistit prosperitu, neboť mnohdy budou náklady na adaptace nižší než náklady spojené s pouhým snižováním emisí skleníkových plynů. Málokdo si uvědomuje, že vrátit jejich koncentrace na předindustriální úroveň by znamenalo snížit současné emise o více než 50 %. Jak ale ukazuje dosavadní vývoj jednání kolem Kjótského protokolu (zatím nevstoupil v platnost, byť hovoří pouze o snížení emisí v průměru o 5,2 %), nebude to asi výhledově příliš reálné. Je samozřejmě naší povinností vůči planetě a vůči dalším generacím respektovat princip předběžné opatrnosti a nadále emise skleníkových plynů maximálně snižovat. Přesto by se tak mělo dít věcně i ekonomicky uvážlivě. Do hledání východisek se musí zapojit celý svět, izolované kroky a přehnaná environmentální „ambicióznost“ některých států, ale i skupin a jednotlivců k cíli vést nemohou. Takové snahy sice mohou směřovat k okamžitému zviditelnění, ale mohou také končit potížemi.

Tance kolem Kjóta

Ti z nás, kteří již téměř deset let podrobně sledujeme vyjednávání kolem „kjótského procesu“, si dobře pamatujeme, jak například EU v letech 1996 – 1997 silně akcentovala svoji snahu o snížení emisí o 15 %, dávala absolutní prioritu domácím opatřením na snižování emisí a dokonce je chtěla do protokolu zavést pro všechny státy jako „povinné“. Rovněž velmi kriticky vystupovala proti emisnímu obchodování, jako mechanismu, který jde a priori proti principům Rámcové úmluvy. A jak vypadá její politika dnes? EU bude mít nesmírné potíže se splněním byť téměř polovičního redukčního cíle (8 %), protože její tolik proklamovaná domácí opatření nestačí – jsou v mnoha ohledech příliš nákladná! Proto se usilovně snaží zavést systém emisního obchodování a chce do něho začlenit i nové členské státy. Jak vítané nyní budou kdysi odsuzované „emisní přebytky“ postkomunistických států z období těsně po roce 1990! Považuji za vhodné právě toto připomenout, abychom si uvědomili, kam také mohou vést nepodložené ambiciózní cíle. Hlavně nespolehat na to, že všichni ztratí paměť!

Včasné informace rozhodují

Připomínám to v tuto chvíli i proto, že právě nyní se dotváří Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR, který by měl být ve druhé polovině tohoto roku předložen vládě ke schválení. Jeho dokončování je provázáno tlaky na to, aby program byl dostatečně konkrétní, dostatečně úderný, aby byl založen na jednoznačné podpoře obnovitelných zdrojů energie a hlavně, aby náš národní cíl byl dostatečně „ctižádostivý“. Nic proti tomu, pokud se ukáže, že potenciál obnovitelných zdrojů je u nás i v reálu takový, jak o něm hovoří teoretické odhady.

Nic proti tomu, pokud se ukáže, že záměr výrazného snižování emisí skleníkových plynů bude ekonomicky zvládnutelný. Projevy extrémního počasí v posledních letech a předpoklad, že ani v budoucnu tomu nebude jinak, mne vedou k přesvědčení, že musí v ekonomice „zbýt“ i na adaptace a předcházení dopadů změny klimatu! S výskytem extrémů počasí, zejména krátkodobých, souvisí totiž i včasné varování státních a místních orgánů a následně obyvatelstva. Pro komplexní systém krizového řízení v oblasti ochrany obyvatelstva a životního prostředí před přírodními katastrofami, ale i průmyslovými haváriemi včetně havárií jaderných, má zcela rozhodující význam včasná informace o meteorologické a hydrologické situaci a především prognóza jejich dalšího vývoje a možného ohrožení obyvatelstva. Včasné a dostatečně přesné předpovědi a výstrahy mohou při přírodních katastrofách snížit ztráty majetku o třetinu a téměř vyloučit ztráty na životech.

Na modernizaci chybí peníze

V rámci resortu zabezpečuje předpovědní a výstražnou meteorologickou službu ČHMÚ a stávající systém nyní čeká na svoji modernizaci – bohužel, chybějí finanční prostředky. Podle rozhodnutí vlády měla být modernizace zahájena již letos, ale ukazuje se, že financování je odkázáno na projednávání státního rozpočtu na příští rok, které se už nyní vyznačuje rozsáhlými škrty a nechutí k „výjimečným výdajům“. Ale kdo jiný by měl financovat varovný systém, každodenní měření dat a vyhodnocování meteorologické situace než stát? Jde přece o veřejnou službu! Zjednodušeně řečeno – máme-li provozovat lepší modely, které zpřesní předpovědi, musíme mít dokonalejší počítač a jestliže do něj chceme vložit přesnější vstupní údaje, musíme mít kvalitnější měřicí síť. Ani jedno, ani druhé se ale bez peněz neobejde. Náš stát není v poslední době příliš bohatý a snižování emisí i adaptace na dopady změny klimatu něco stojí. Finanční zdroje, které mám k dispozici, mohu vkládat do snižování emisí výrazně nad závazky vyplývající z přijatých mezinárodních dohod. Navíc za situace, kdy můj příspěvek k celosvětovým emisím skleníkových plynů činí necelých půl procenta a protože ostatní svět s daleko vyššími absolutními emisemi již léta „přeshlupuje na místě“, globální emise stále narůstají. Mohu však finanční prostředky také vložit do adaptačních opatření, lépe se připravit na projevy extrémního počasí a podpořit předpovědní a výstražnou službu jako důležitou složku integrovaného záchranného systému. Zamýšlím-li se nad oběma variantami a zvažuji-li všechny souvislosti, spíše bych pro začátek preferoval variantu druhou. Dává mi totiž naději, že ochráním naše občany a pomůže státu snížit výdaje, které jsou s katastrofami většinou zatím spojeny. A třeba do budoucna zbude i něco na další snižování emisí nad rámec mezinárodních dohod.

**RNDr. Jan Pretel, CSc.,
vedoucí oddělení změny klimatu,
Český hydrometeorologický ústav**

ČR pomáhá Albánii vytvářet zázemí politiky životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí ČR, Státní fond životního prostředí a Českou inspekci životního prostředí navštívili v druhé polovině srpna zástupci nově se utvářejícího Ministerstva životního prostředí Albánie (založeno v září 2001), aby se seznámili s českými zkušenostmi z ochrany životního prostředí a z přípravy vstupu země do Evropské unie v environmentální oblasti.

Návštěva je pokračováním Projektu technické pomoci albánskému ministerstvu životního prostředí, který financuje britské ministerstvo pro mezinárodní rozvoj (DFID). Cílem projektu je seznámit vyšší státní úředníky albánského MŽP se způsobem ochrany životního prostředí v ČR a Slovinsku (jako úspěšných kandidátských zemí EU) a předat praktické zkušenosti s přípravou země ke vstupu do EU. V březnu 2003 se v rámci tohoto projektu uskutečnila návštěva desetičlenné albánské delegace na obou ministerstvech životního prostředí ve Slovinsku a v ČR. Vzhledem k vysoké úrovni řízení ochrany životního prostředí v ČR požádalo britské DFID MŽP ČR o možnost zprostředkování týdenních stáží pro vybrané reprezentanty albánského ministerstva životního prostředí.

„Albánie je nyní v oblasti environmentální politiky v situaci, v jaké jsme byli my před zhruba deseti lety,“ konstatoval ředitel odboru globálních vztahů MŽP Michal Pastvinský. „Proto jsme rádi přijali výzvu pomoci a předat naše zkušenosti tak, jako je nám zase předávaly země Evropské unie,“ dodal Pastvinský.

Albánští úředníci na stáži na MŽP...

Na Ministerstvu životního prostředí ČR absolvoval stáž ředitel kanceláře ministra a odboru pro styk s veřejností a mezinárodní spolupráci albánského MŽP pan **Sajmir Hoxha**. Pan Hoxha se seznámil se strukturou sekce zahraničních vazeb a funkcí jednotlivých jejích odborů, s problematikou členství země v mezinárodních organizacích a s aplikací mezinárodních smluv v oblasti ochrany životního prostředí, byl informován o projektech zahraniční rozvojové pomoci zajišťovaných v kompetenci MŽP ČR. Pan Sajmir Hoxha hovořil také s experty, kteří se účastnili přístupových jednání ČR s Evropskou unií. Seznámil se rovněž s chodem kanceláře českého ministra životního prostředí a se způsoby práce s veřejností na MŽP ČR. Kromě toho se uskutečnila setkání se zástupci řady českých nevládních neziskových organizací, věnujících se ochraně životního prostředí (Zelený kruh, Arnika, Econnect, Nadace VIA a Nadace rozvoje

občanské společnosti) a navštívil přímo v terénu středisko ekologické výchovy SEVER v Horním Maršově.

„Vzhledem k tomu, že pan Hoxha má na starosti mimo jiné komunikaci s veřejností, chceme mu prezentovat, jak vypadá spolupráce mezi státní správou a občanským sektorem v oblasti životního prostředí v ČR,“ řekl před návštěvou ředitel odboru vnějších vztahů MŽP Jakub Kašpar.

... na Státním fondu životního prostředí...

Státní fond životního prostředí navštívil paní **Etleva Canaj**, vedoucí oddělení projektů MŽP Albánie. Vzhledem k tomu, že albánské MŽP chce zřídit obdobu českého SFŽP, tak hlavním probíraným tématem byla struktura Fondu, jeho hlavní aktivity, sestavování rozpočtu a také vztahy mezi Fondem a příslušnými úřady (ministerstvy, magistráty, městskými a obecními úřady). „Dalším důležitým okruhem je příprava projektů na čerpání peněz z fondů Evropské unie a diskuse o možnostech, jak evropské peníze získat,“ dodává mluvčí SFŽP Lucie Králová. Dále proběhlo setkání se zástupci Národního fondu, kde se hovořilo o průběhu financování projektů, v tomto případě projektů ISPA, ze strany Evropské unie.

...i v České inspekci životního prostředí

Českou inspekci životního prostředí navštívil ředitel albánské inspekce životního prostředí pan **Petraq Llambushi**. Inspekce životního prostředí existuje v Albánii jen několik měsíců. Je součástí tamního MŽP a má v této chvíli 39 zaměstnanců včetně regionálních pracovišť. „Pan Llambushi přijel do ČR získat základní informace o fungování inspekční práce, zákonech, organizačním členění a vazbách inspekce na jiné instituce působící v oblasti životního prostředí,“ řekla tisková mluvčí ČIŽP Eva Rolečková. Na ředitelství ČIŽP absolvoval pan Llambushi rozhovory v jednotlivých sekcích, navštívil MŽP ČR a Český hydrometeorologický ústav a dva oblastní inspektořaty ČIŽP – Ústí nad Labem a Ostravu.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

OPRAVA

V čísle 8 Zpravodaje MŽP jsem v článku „Ekologové podali Evropské komisi stížnost na dálnici D8“ uvedla, že Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) „odmítla financovat“ stavbu továrny NEMAK na Mostecku po protestech ekologů. Zástupkyně NEMAKu Kamila Jahodová se proti tomuto tvrzení ohradila, neboť se prý nezakládá na pravdě. Zaslala redakci Zpravodaje vyjádření Françoise Lecavaliera, bankéře zodpovědného za projekt, z něhož vyplývá, že EBRD se neúčastní financování projektu, protože si NEMAK našel jiné zdroje financování. „EBRD zůstává se společností v kontaktu a bude uvažovat o financování budoucích investic společnosti Nemark, pokud bude o takovou podporu požádána“, píše ve svém vyjádření F. Lecavalier.

Jana Plamínková

U Pramenů Vltavy by se kácet nemělo

Nekácet stromy u Pramenů Vltavy – tak zní doporučení skupiny expertů, která na přelomu srpna a září na žádost Ministerstva životního prostředí posuzovala napadení kůrovcem v této lokalitě. Hodnocení míry dopadu na okolní porosty se liší. Podle většiny členů týmu je však lepší ponechat stromy stát a hledat všechny dostupné nedestruktivní metody, které sníží riziko šíření lýkožrouta smrkového (tzv. kůrovce) do okolních porostů. K tomuto názoru se přiklání i Ministerstvo životního prostředí. Názor expertů bude podkladem pro rozhodnutí o odvolání Hnutí Duha a dalších proti rozhodnutí Správy Národního parku Šumava, která kácení povolila.

Skupina expertů, která na pozvání Ministerstva životního prostředí posuzovala napadení kůrovcem u Pramenů Vltavy, konstatovala, že:

- plocha představuje kvalitní společenstva, podmáčené a rašelinné smrčiny s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů;
- konkrétní úsek je napaden tak silně, že šance stromů na přežití je minimální. Podle zvolené metody sanace vznikne buď holina (pokud by se kácelo), nebo suchý les (pokud budou zvoleny jiné, nedestruktivní metody). Původ napadení je v Bavorsku.
- pokud by se uvažovalo jen o této ploše, je lepší ji ponechat bez asanace;
- názory expertů se liší v hodnocení dopadů na okolní porosty. Část má za to, že ponechání bez asanace zvyšuje riziko vzniku holin o velikosti 10 – 40 hektarů v 2. zónách a asanace by toto riziko

mohla výrazně omezit. Jiní se však domnívají, že asanace na české straně je málo významná, protože kůrovcová ložiska v Bavorsku se asanovat nebudou a pro vlastní plochu je lepší ji ponechat bez asanace.

- převládá názor, že asanovat by se nemělo, měly by se hledat veškeré další dostupné metody, které by dopady kůrovce na okolní porosty minimalizovaly;
- reálná míra napadení okolních porostů bude výrazně záviset na klimatických faktorech a podmínkách v době rojení (například směru větru);
- je potřeba vytvořit ucelenou koncepci péče o národní park a jednotlivé případy pak posuzovat v širším kontextu.

Skupina expertů posuzovala lokalitu poté, co Správa Národního parku svým rozhodnutím povolila kácení a vyloučila odkladný účinek rozhodnutí. MŽP zahájilo se Správou parku i Hnutím Duha, které zahájilo blokádu u pramenů Vltavy, jednání se závěrem, že je třeba znovu detailně posoudit všechny aspekty případné sanace. MŽP se obrátilo na řadu institucí (lesnické fakulty, ústavy AV ČR – Botanický, Entomologický a Ekologie krajiny, odborné resortní organizace – Českou geologickou službu, Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR, Správu chráněných krajinných oblastí ČR) se žádostí o vyslání odborníků do expertní skupiny. Jsou v ní tak zastoupeny všechny relevantní obory – lesnictví, hydrologie, pedologie, botanika, geobotanika, ochrana přírody.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

ČSOP: Jsme proti kácení!

Proti kácení napadených stromů na Šumavě se s nebývalou razancí ozval také Český svaz ochránců přírody.

„Český svaz ochránců přírody je proti takovému kácení. To totiž nijak neřeší problém s kůrovcem. Žír kůrovce je součástí přirozených proměn horského pralesa a různověké smrkové porosty neohrožuje! Problémem není ani tak kůrovec, jako rozdrobení nejceněnějších prvních zón na malé části.“

ČSOP už od začátku nesouhlasí s rozdrobením nejceněnějších prvních zón do 137 fragmentů a následnými těžebními zásahy v těchto místech. Posláním národních parků je totiž přirozené procesy chránit. Problém s kůrovcem by vyřešila až změna stejnověkových smrkových monokultur v celém národním parku vysazováním původních druhů dřevin. Současným hospodařením – vysazováním smrkových monokultur – v některých druhých zónách navíc správa národního parku zakládá na stejný problém za 100 let“, uvádí se v prohlášení ČSOP. Připomíná dále závěry expertního týmu IUCN, který rovněž jednoznačně odmítl v národním parku kácení stromů v takovém rozsahu. Současné plánované zahájení kácení ČSOP považuje ze strany Správy parku za vědomé ignorování argumentů domácích i mezinárodních organizací.

Pla

Agentura ochrany přírody a krajiny má nového ředitele

Ministr životního prostředí Libor Ambrozek jmenoval 1. září 2003 nového ředitele Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Stal se jím Martin Dušek. Na této pozici vystřídal dosavadního ředitele Jaroslava Hromase, který byl pověřen řízením úseku ochrany a provozu jeskyní.

Ing. Martin Dušek (1972) absolvoval lesnickou fakultu ČZU, obor aplikovaná ekologie. Na Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR pracuje od roku 1999 se specializací na ichtyologii a problematiku vodního hospodářství a ochrany vod. Od roku 2000 působil ve funkci vedoucího oddělení zemědělství, lesního a vodního hospodářství, od roku 2001 ve funkci zástupce náměstka ředitele a vedoucího úseku ochrany přírody a krajiny. Podílel a podílí se na řešení následujících odborných úkolů – příprava a realizace Akčního plánu rybích přechodů, Program „Losos 2000“ – program repatriace lososa obecného do českých řek, příprava Metodiky pro stanovování minimálních zůstatkových průtoků ve vodních tocích, mapování a příprava návrhu území SAC pro ryby a mihulovce v rámci vytváření soustavy chráněných území NATURA 2000.

Více informací o činnosti Agentury ochrany přírody a krajiny ČR na www.nature.cz.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

EKOFILM 2003

XXIX. Mezinárodní filmový festival o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví

Český Krumlov, České Budějovice 6. – 12. října 2003

PROGRAM FESTIVALU

Pondělí 6. 10. 2003

Kino Kotva, Lidická 2110, České Budějovice

Výstava kreseb výtvarné soutěže pro děti a mládež „Co nám voda dává a bere“ (hlasování o Cenu diváků)

- 8,30 – 12,30 Promítání pro základní školy
- 13,00 – 16,30 Pořady z Ekofilmu pro střední školy a veřejnost
- 17,00 – 19,00 Šumné životní prostředí pohledem a slovem šumných tvůrců Radovana Lipuse a Davida Vávry
- 19,30 Promítání filmu „Z města cesta“ za účasti tvůrců (režie Tomáš Vorel)

Evropské informační centrum Jihočeské univerzity, Krajinská 2, České Budějovice

- 10,00 – 14,00 Ozvěny Ekofilmu – návrat k zajímavým pořadům uplynulých ročníků festivalu
- 14,00 – 16,00 Podaří se krajíně vrátit její pestrost? Seminář věnovaný krajinotvorným programům MŽP

Krumlovský zámek, dějiště hlavní části Ekofilmu.

Foto J. Radová

Úterý 7. 10. 2003

Kino Kotva, Lidická 2110, České Budějovice

Výstava kreseb výtvarné soutěže pro děti a mládež „Co nám voda dává a bere“ (hlasování o Cenu diváků)

- 8,30 – 12,30 Promítání pro základní školy
- 13,00 – 15,00 Pořady z Ekofilmu pro střední školy a veřejnost
- 18,00 – 22,00 Promítání filmů Pavla Barabáše „OMO – cesta do pravěku“ (68') a „Mustang“ (28') a Steva Lichtaga „Carcharias – Velký bílý“ (40') a „Ošklivá kráska muréna“ (16') spojené s besedou s autory

Evropské informační centrum Jihočeské univerzity, Krajinská 2, České Budějovice

- 10,00 – 14,00 Ozvěny Ekofilmu – návrat k zajímavým pořadům uplynulých ročníků festivalu
- 15,00 – 17,00 Prospěje Evropská unie životnímu prostředí? (seminář)

Krajský úřad, České Budějovice

- 13,00 – 15,00 Představení projektu rozvoje kolejové dopravy v oblasti Šumavy, Pošumaví a Lipenska (panelová diskuse)

Středa 8. 10. 2003

Kino Kotva, Lidická 2110, České Budějovice

- 9,30 – 12,30 Současnost a budoucnost oceánů. Ohrožení velryb, žraloků a dalších obyvatel oceánů (beseda spojená s promítáním filmů)

Evropské informační centrum Jihočeské univerzity, Krajinská 2, České Budějovice

- 10,00 – 15,00 Ozvěny Ekofilmu – návrat k zajímavým pořadům uplynulých ročníků festivalu

Český Krumlov

- 8,30 – 12,00 Promítání pro školy (Kino J&K, Špičák 134, Český Krumlov)

Státní hrad a zámek Český Krumlov

- od 12,00 Akreditace účastníků festivalu (zámek – Mincovna)
- 13,00 – 16,00 Odkrývá základní výzkum příčiny povodní? (panelová diskuse, zámek – Zrcadlový sál)

- 17,00 Zahájení festivalu (*hrají Nezmaři, náměstí Svornosti*)
 18,00 – 21,30 Soutěžní a informativní promítání.
 Promítání filmu „Z města cesta“, beseda s tvůrci (*zámek – Mincovna*)

Čtvrtek 9. 10. 2003

- 8,30 – 12,00 Promítání pro školy (*Kino J&K, Špičák 134, Český Krumlov*)

Státní hrad a zámek Český Krumlov

- Výstava kreseb výtvarné soutěže pro děti a mládež „Co nám voda dává a bere“ (*hlasování o Cenu diváků*)
 9,00 – 18,00 Soutěžní a informativní promítání, promítání na přání, filmové přehlídky (*zámek – Mincovna*)
 10,30 – 12,30 Pomůže NATURA 2000 naší přírodě? (*seminář, zámek – Zrcadlový sál*)
 15,00 – 17,00 Nové podmínky pro obnovitelné zdroje energie v ČR (*seminář, zámek – Zrcadlový sál*)
 19,30 Hosté Steva Lichtaga
 Slovenský režisér známý svými dokumenty o vzdálených zemích Pavol Barabáš, tentokrát o svém vztahu k přírodním krásám Slovenska, představí nový film „Tatry mystérium“.
 Do tajemného světa sumců nás obrazem i slovem zavede Jakub Wágner, který těmto živočichům zasvětil svůj život (*zámek – Mincovna*)

Pátek 10. 10. 2003

- 8,30 – 12,00 Promítání pro školy (*Kino J&K, Špičák 134, Český Krumlov*)

Státní hrad a zámek Český Krumlov

- Výstava kreseb výtvarné soutěže pro děti a mládež „Co nám voda dává a bere“ (*hlasování o Cenu diváků*)
 9,00 – 18,00 Soutěžní a informativní promítání, promítání na přání, přehlídka studentských filmů (*zámek – Mincovna*)
 10,30 – 12,30 Kam s ním?
 Seminář MŽP o budoucnosti ukládání jaderného odpadu (*zámek – Zrcadlový sál*)
 15,00 – 17,30 Energetika a trvale udržitelný rozvoj – škůdce i řešitel (*seminář, zámek – Zrcadlový sál*)
 19,30 Setkání s cestovatelem Rudolfem Švaříčkem
 Zážitky ze svých cest a představení výstavy „Tajemná Indonésie – Tamtamy času“, kterou mohou návštěvníci festivalu shlédnout v českokrumlovském zámku (*zámek – Mincovna*)

Sobota 11. 10. 2003

Státní hrad a zámek Český Krumlov

- Výstava kreseb výtvarné soutěže pro děti a mládež „Co nám voda dává a bere“ (*hlasování o Cenu diváků*)
 9,00 – 17,00 Soutěžní a informativní promítání, promítání na přání, průřez Ekofilmem 2003 (*zámek – Mincovna*)
 10,30 – 12,30 Voda dnes a zítra – životně důležitá přírodní služba (*seminář, zámek – Zrcadlový sál*)
 14,00 – 16,30 Je ekologie v televizi vítané téma? (*seminář, zámek – Zrcadlový sál*)
 19,00 **Slavnostní vyhlášení výsledků festivalu a předání cen** (*vstup s pozvánkou, zámek – Maškarní sál*)

Neděle 12. 10. 2003

Státní hrad a zámek Český Krumlov

- 9,00 – 13,00 Přehlídka nejlepších filmů z EKOFILMU 2003. *Zakončení festivalu* (*zámek – Mincovna*)

Pro návštěvníky festivalu je k dispozici zdarma doprava EKOBUSEM na trase Praha – České Budějovice – Český Krumlov a zpět v průběhu celého festivalu. Informace a jízdní řád na www.ekofilm.cz

**Promítání a všechny pořady festivalu jsou určeny pro veřejnost.
 Změna programu vyhrazena.**

VSTUP VOLNÝ

Rychlostní komunikace R 35: stanovisko Správy CHKO Český ráj

Správa CHKO Český ráj vydala již v únoru 2003 ke stavbě rychlostní komunikace R35 odborné stanovisko, které zaslala Krajskému úřadu Libereckého kraje.

Uvádí v něm, že ve studii „Ověření variant koridorů silnice R 35 v úseku Turnov – Jičín“, zpracované firmou Valbek s. r. o. Liberec, byly sice předloženy k posouzení tři varianty, které však nebyly zpracovány a vyhodnoceny rovnocenně. „Jednoznačně byla upřednostněna tzv. severní varianta, aniž by byly srovnatelně prezentovány klady a zápory zbývajících dvou variant. Kolizní body jižní varianty byly uvedeny jako neřešitelné a nepřekonatelné, zatímco kolizní body severní varianty byly poměrně detailně zpracovány a představeny jako technicky dobře řešitelné“, píše se ve stanovisku Správy CHKO.

U severní varianty jde o

- překonání hrdla Libuňky u Turnova v lokalitě Mašov v geologicky nestabilním terénu
- přemostění potoka Veselka s možností tunelu kolem přírodní rezervace Borecké skály
- odůvodnění zásahu do zdroje vody (Nudvojovice) jako nekonfliktní z důvodu jejich současného znečištění

U jižní varianty o

- nepřekonatelné výškové členění u Sobotky
- jediná alternativa jako obchvatu Jičina jako další paralelní trasa stávajícího obchvatu bez možnosti jeho náhrady
- neřešitelnost překonání nivy Klenice v místě rybníka Šlejferna.

„Severní i střední varianta na 24 místech přetíná trasy biokoridorů, z toho ve třech případech se jedná o nadregionální biokoridory (K31, K35). V ostatních případech se jedná o již existující, příp. navržené trasy lokálních biokoridorů. Tyto biokoridory např. propojují oblasti skalních měst oddělených nivou Libuňky. Jejich přetnutím dojde k izolaci nejen dvou částí CHKO Český ráj od její třetí části, ale také Kozákovského hřbetu od Prachovské pahorkatiny. V oblasti Mašova trasa R 35 prochází v ose regionálního biokoridoru 675 (Libuňka). Obě varianty přetínají čtyři stávající lokální biocentra“, uvádí se ve stanovisku. Pracovníci Správy CHKO dále upozorňují, že v úseku stávající R10 Mnichovo Hradiště – Turnov začínají pozorovat negativní vliv rychlostní silnice na populace živočichů v oblasti přilehlých PR Příhrázské skály a Žabakor, kde došlo v posledních 10 letech k početnému snižování populací ohrožených druhů ptáků, např. výra velkého. Varianty střední a severní vedou přes několik významných biotopů a lokalit chráněných a ohrožených druhů rostlin vázaných na území tzv. Klokočské kuesty, např. *Gentiana amarella*, *Gentianella ciliata*, *Anemone sylvestris*, *Cephalanthera damassonium*, *Stachys recta*, *Aster amellus*. Trasa R 35 na několika místech tuto kuestu přetíná, čímž může dojít k postupné devastaci biotopu širokolistých suchých trávníků, který je v oblasti Českého ráje velmi vzácný.

Severní i střední varianta navíc zcela zásadně zasahují do údolních niv Jizery, Libuňky a Cidliny včetně jejich menších přítoků (Javorka, Veselka ad.). Obě varianty procházejí vodními zdroji včetně jejich ochranných pásem (Studeňany, Nudvojovice), a obě procházejí CHOPAV Východočeská křída a CHOPAV Severočeská křída.

V úseku Úlibice – Jinolice obě tyto varianty zasahují do kompozice raně barokní komponované krajiny Jičínské kotliny z první třetiny 17. století. Jedná se o první komponovanou krajinu ve střední Evropě celosvětového významu. Přetnutím krajinných os severní části Jičínské kotliny dojde k nenávratnému poškození její kompozice. Území je od roku 1998 navrženo k vyhlášení krajinné památkové zóny.

V úseku Pelešany – Sedmihorky se obě varianty střetávají s územím CHKO Český ráj a vedou přes památnou lipovou alej, jejíž založení lze datovat do počátku 17. století v rámci krajinných úprav Albrechta z Valdštejna. Jedná se o poslední dochovalou lipovou alej na území CHKO.

A konečně poslední zásadní námitkou je i to, že území 10 skalních měst Českého ráje bylo v roce 2002 nominováno Českou republikou k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO jako přírodní památka. Jedním z kritérií nominace je unikátnost a jedinečnost přírodní a krajinné charakteristiky navrhované památky. Výstavba čtyřproudé rychlostní komunikace situovaná do středu oblasti nominovaných skalních měst popírá tuto nominaci a zcela znehodnocuje z deseti skalních měst pět: Prachovské skály, Apolena, Hruboskalské skalní město, Kozákov, Klokočské skály.

„Pro objektivní posouzení vedení koridoru R 35 z Jičina směr Turnov je třeba rovnocenně zpracovat všechny tři varianty, tj. jižní, střední a severní. Vzhledem k umístění koridoru do ojedinělé a unikátní krajiny Českého ráje a Jičínské kotliny (CHKO, navrhovaná KPZ, MPR, VPZ, návrh nominace na Seznam UNESCO, NKP Trosky) je třeba zpracovat hodnocení vlivu stavby na krajinný ráz v celých úsecích všech tří variant. Vzhledem k značnému zasahování skladebných prvků ÚSES, přírodních rezervací a památek, významných biotopů, je třeba zpracovat biologické zhodnocení opět v koridorech vedení trasy ve třech variantách. Vzhledem k významnosti komunikace R 35 a posouzení vlivů této stavby na životní prostředí je třeba vypracovat takové hodnocení v rámci procesu EIA, které by objektivně a v širších územních vazbách zhodnotilo vliv stavby ve všech variantách“, píše se na závěr odborného stanoviska Správy CHKO Český ráj.

Pla

Odpor proti dálnici přes Český ráj roste

Zastupitelstva osmi obcí ležících na trase plánované rychlostní komunikace přes Český ráj se zavázala ke společnému postupu proti záměru Libereckého a případně i Královéhradeckého kraje zakotvit do svých územních plánů tzv. severní koridor rychlostní komunikace R 35. Obce se zároveň zavázaly, že se nebudou účastnit separátních jednání s Krajem a odsunovat R 35 na území sousedící obce. Oficiální podpis této smlouvy starosty osmi obcí se koná v úterý 19. 8. 2003 na Obecním úřadě v Újezdě pod Troskami.

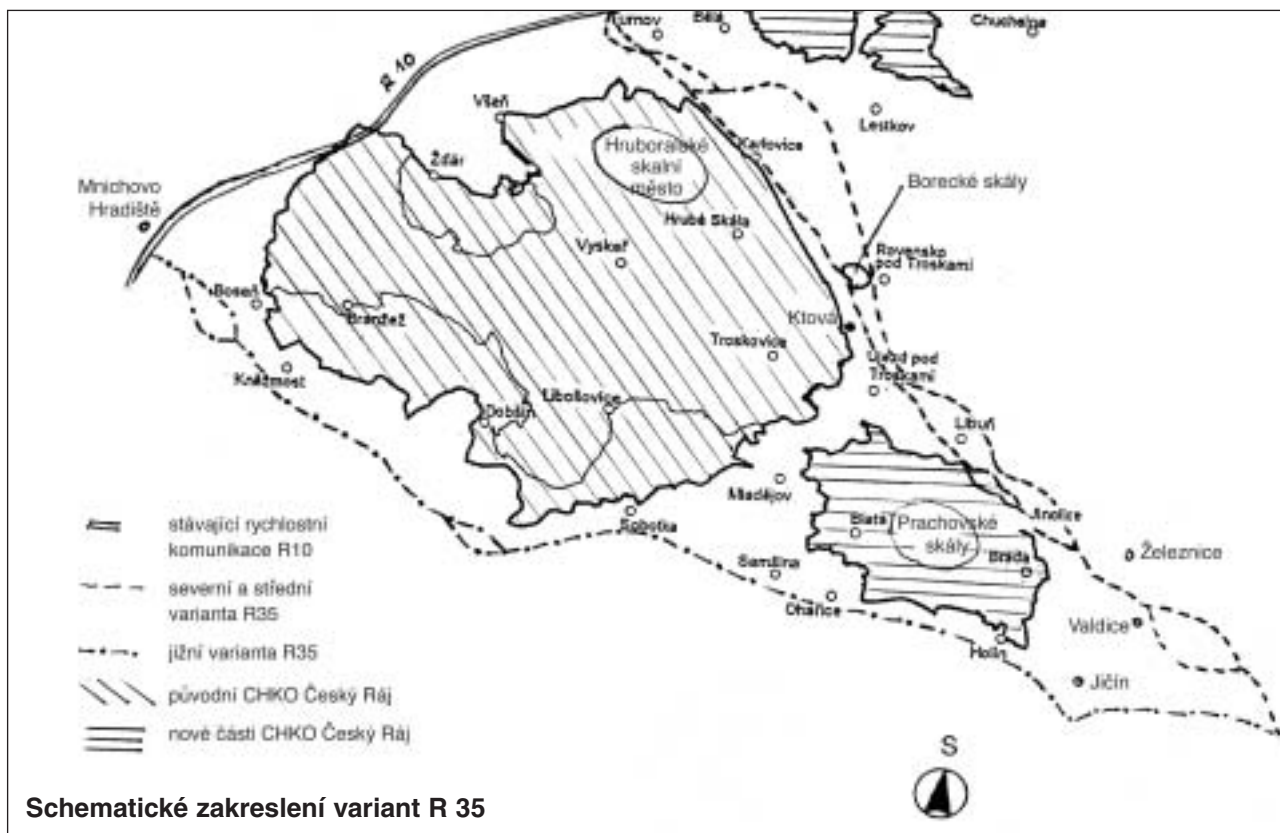
Proti záměru výstavby nové čtyřproudé rychlostní komunikace mezi dvěma částmi Chráněné krajinné oblasti Český ráj vystupují již řadu měsíců občanská sdružení, která se spojila v koalici S.O.S. Český ráj. Na stranu odpůrců se postupně přidaly i obce ležící na trase plánované dálnice.

„V průběhu prázdnin se konala zasedání jednotlivých zastupitelstev dotčených obcí. Jejich výsledkem je skutečnost, že obce jsou proti záměru Libereckého kraje směřovat jakoukoliv variantu „dálnice“ R 35 koridorem ohraničeným Ještědsko-kozákovským hřbetem a Hruboskalským skalním hřebenem (tzv. severním koridorem), a požadují po Libereckém kraji důkladné vyhodnocení tzv. jižní varianty R 35 vedoucí kolem Mnichova Hradiště, Kněžmostu a Sobotky, včetně odborného porovnání obou variant. V tomto duchu se vyjádřily všechny obce od Turnova po Ktovou a v sousedním Královéhradeckém kraji další tři obce“ upřesnila současný stav celé kauzy Markéta Kovaříková, předsdkyně občanského sdružení „Pro Ktovou“.

„Podařilo se nám získat stanovisko Ministerstva životního prostředí ke Konceptu územního plánu. Ministerstvo v něm požaduje doplnění a přepracování Konceptu (zejména studie SEA – Posouzení vlivů koncepce na životní prostředí) ve vztahu k R 35 a předložení Konceptu k novému veřejnému projednání. Požadováno je zejména vyhodnocení všech známých variant R 35, tedy severní i jižní, za spolupráce všech tří dotčených krajů“ doplnila předsdkyně občanského sdružení „S drakem rval se Michael“ Mgr. Martina Pokorná.

Přes uvedené skutečnosti doporučila Rada Libereckého kraje schválit jako nejpříjemnější variantu R 35 vedoucí přes Turnov, Roudný, Žernov – Podtýn a Rovensko pod Troskami (nakonec ale počátkem září zastupitelstvo Libereckého kraje ustoupilo a severní variantu do Územního plánu VÚC Libereckého kraje neschválilo – viz následující článek, pozn. red.).

(ze společné tiskové zprávy Děti Země a občanských sdružení „S drakem rval se Michael“ a „Pro Ktovou“, 18. 8. 2003)

Rychlostní silnice R 35 Turnov – Jičín, SEA územního plánu Libereckého kraje a občané

Úředníci státní správy, působící v oblasti péče o životní prostředí, nepostrádají sice pocit, že je jejich práce užitečná, byť často nedoceňovaná, ale poměrně málokdy mají vyloženě důvod k radosti, že pomohli dobré věci. Stane-li se něco takového, mělo by se to vyzdvihnout a zaznamenat pro dějiny.

Sdělovací prostředky přinesly počátkem září zprávy o neobvykle vzedmuté vlně občanské aktivity, která zabránila zastupitelstvu Libereckého kraje schválit do souborného stanoviska ke konceptu Územního plánu velkého územního celku Libereckého kraje vedení rychlostní silnice R 35 v úseku Turnov – Jičín ve čtyřpruhovém uspořádání v tzv. „severní variantě“ mezi Českým rájem a Kozákovem, aniž byly dostatečně prověřeny i jiné možnosti řešení. Občané a obce v dotčeném území se tak shodli s požadavkem MŽP, aby před rozhodnutím o konečné variantě byly na souměřitelné míře poznání prověřeny všechny v úvahu připadající varianty, kterých je více a dotýkají se v různé míře jak CHKO Český ráj a krajiny okolí, tak obcí a jejich obyvatel.

Různé varianty řešení

Jaké ty varianty jsou? Kromě oné Radou kraje vybrané a počátkem září odmítnuté „severní“ varianty se dvěma „podvariantami“ je tu i varianta původně navrhovaná ŘSD, totiž vést pouze „dvoupruh“ s obchvaty obcí a drobnými korekcemi v údolí Libuňky, převážně v souběhu s železniční tratí. Opírá se o prognózu zátěží na tomto tahu, která podle ŘSD ještě dlouho nebude vyžadovat čtyřpruhové uspořádání a která by byla ke krajině v dotyku s CHKO citlivější. A konečně je tu varianta „obchvatu“ CHKO Český ráj od západu a jihu, která by zavedla tuto zátěž až do Středočeského kraje do peáže s rychlostní silnicí R 10 a silnicí I/16, byla by o něco delší, ale uchránila by Český ráj, vedla trasu podstatně příznivějším terénem bez velkých stoupání, klesání, nutnosti stavět spousty mostů, tunelů, náspů a zářezů, takže stavebními i provozními náklady by nemusela vyjít přes větší délku hůře. Tato varianta ovšem vyžaduje vyjednávání také se Středočeským a Královéhradeckým krajem, do čehož se libereckým asi moc nechce, a mění návaznost na pokračování R 35 u Úlibic, což zase narušuje přípravu ŘSD. Je ovšem zřejmé, že problém je ještě „nezralý“ a rozhodnutí dnes nesplňuje podmínku „vycházet z řádně zjištěného stavu věci, včetně všech relevantních skutečností, které mohou rozhodnutí ovlivnit“.

Český ráj má aktivní občany

Zákon č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů koncepcí a programů na životní prostředí, v platném znění, neumožňuje MŽP si vynutit respektování svého stanoviska ke konceptu územního plánu, pokud se zastupitelstvo kraje rozhodne jinak. Zákon pouze říká, že musí být posouzení schvalujícímu orgánu k dispozici, aby vědělo, jaké důsledky vybraná varianta může mít. Zákon ani neobsahuje sankce za

Údolí Libuňky, kudy by případně měla vést rychlostní komunikace.
Foto J. Plamínková

nerespektování výsledků procesu posouzení na životní prostředí. Tím důležitější je, aby si uvědomila takové důsledky veřejnost a orgány jí zvolené k ochraně veřejných, regionálních a lokálních zájmů. Je zřejmé, že v Českém ráji si toto právo kontrolovat „své“ politiky lidé uvědomili a aktivním vystoupením prosadili, aby bylo rozhodnutí odloženo do doby, kdy budou pro a proti opravdu důsledně a nepochybně objektivně zvážena, projednána s dotčenými správními úřady, obcemi i veřejností a nikdo nebude mít pocit, že byl zkrácen na svých právech a že bylo rozhodnuto svévolně. Je příjemné vědět, že k tomu přispělo i stanovisko MŽP ke konceptu územního plánu a rozumný postoj investora – ŘSD, ochotného počkat na výsledek s další investorskou přípravou.

Zbývá jen doufat, že se vášně uvedeným rozhodnutím zastupitelstva kraje uklidní a také obyvatelé a obce zváží dobře, co pro ně bude z naznačených variant nejlepší. Optimální není ani ponechání stávajícího stavu. A to hrozí, nedokáží-li se shodnout na ničem. ŘSD má nepochybně v ČR mnoho důležitějších problémů a investic k řešení a není pro ně nic jednoduššího, než problém R 35 právě v tomto úseku ještě odložit. Takže je třeba dále jednat a „neusnout na domnělých vavřínech“, aby konečný návrh územního plánu Libereckého kraje, dohodnutý i se sousedními kraji, jak ostatně ukládá stavební zákon, obsahoval optimální dohodnuté řešení. Všichni se k němu ještě budeme mít příležitost vyjádřit, předsvědčit se, jak odpovědně pokračovaly další práce pořizovatele i projektanta, dotčených správních úřadů v dopravě i ochraně přírody. Dění kolem konceptu bylo jistě poučné pro všechny zúčastněné. Snad bude „druhý pokus“ úspěšnější.

**Ing. arch. Martin Říha,
ředitel odboru strategické EIA**

Geologické projekty rozvojové pomoci

Se vstupem České republiky do OECD v roce 1995 se začala v roce 1996 rozbíhat pomoc ČR rozvojovým zemím. V letech 1996 – 2002 však výdaje na projekty zahraniční rozvojové pomoci (ZRP) vykazovaly spíše sestupnou tendenci. Až v roce 2003 se podařilo tento trend obrátit: na nekomerční rozvojovou pomoc je vyhrazen zhruba dvojnásobek finančních prostředků ve srovnání s rokem 2002.

V poměru k HDP činí výdaje ČR na tuto pomoc 0,07 %. Průměr v zemích OECD činí 0,25 % HDP, v zemích EU 0,33 %. V koncepci rozvojové pomoci ČR schválené vládou se počítá v roce 2007 s výdaji na ZRP ve výši 0,1 % HDP. Z toho vyplývá, že vzestup by měl v příštích letech pokračovat. V souladu s tím sleduje vzestupný trend návrh rozvojové pomoci na rok 2004, který do vlády předkládá MZV.

Zahraniční pomoc v oboru geologie

Na poskytování zahraniční rozvojové pomoci ČR se významně podílí **Ministerstvo životního prostředí** – v roce 2003 získalo přibližně 13 % prostředků na ZRP. Větší podíl mají pouze MPO a MŠMT (obě ministerstva dohromady téměř 60 %). V rámci resortu životního prostředí velkou část z těchto projektů odborně garantuje **odbor geologie** – 14 projektů. V roce 2003 pokračuje z minulých let sedm projektů a sedm projektů bylo nově v tomto roce zahájeno. Výsledky geologicky zaměřených projektů jsou od počátku vysoce hodnoceny a na meziresortních setkáních bývají uváděny jako příklad kvalitní práce. Převážně jsou zaměřeny na vyhodnocení přírodních rizik, zhodnocení surovinové základny rozvojových zemí, management vodních zdrojů v oblastech trpících suchem a geochemický výzkum zaměřený na antropogenní kontaminace horninového prostředí. Nejvíce projektů realizuje **Česká geologická služba** (šest samostatně, další tři ve spolupráci s jinými subjekty), **Geomin, družstvo Jihlava** řeší čtyři projekty samostatně nebo ve spolupráci, po jednom projektu realizují **Aquatest, a. s., GIS Geoindustry a Člověk v tísni, o.p.s.** Jako kooperující subjekty se projektů účastní ještě PřF UK, G-Impuls, s.r.o. a VÚV TGM.

Z hlediska teritoriálního rozdělení je pět projektů směřováno do Afriky, pět do Asie a tři do Latinské Ameriky. Jeden projekt se realizuje v ČR jako odborný seminář pro účastníky z rozvojových zemí.

Vyhodnocování rizik v Latinské Americe

V Latinské Americe se provádí výzkum a vyhodnocení přírodních rizik, jehož potřebu v těchto zemích výrazně akcentovaly děsivé účinky hurikánu Mitch v roce 1998. Tyto poměrně hustě obydlené oblasti jsou sice postihovány sopečnou aktivitou a zemětřeseními, obyvatelstvo je však častěji vystaveno ohrožení sesuvy a záplavami, které jsou vyvolávány extrémními dešti, nebo také právě zemětřeseními či sopečnou aktivitou. Účinek dešťů a náchylnost k sesuvům násobí značné odlesnění krajiny, velmi členitý reliéf a nehomogenní a málo konsolidovaný geologický podklad. Výsledky této velmi žádané pomoci jsou užívány při plánování výstavby, hlavně

obytných domů na venkově a silnic. Kromě prevence se zjištění geologických výzkumů využívají při rekonstrukci přírodními pochody již poškozených komunikací. Předmětem projektů je také vytipování nalezišť vhodných stavebních surovin pro tyto práce.

Jeden z nejúspěšnějších projektů, který je zaměřen na vyhodnocení přírodních rizik, běží již několik let v Nikaragui, další podobné projekty byly v tomto roce zahájeny v Salvadoru a v Peru.

Geologické práce v Africe

Všechny geologické práce prováděné v Africe více či méně souvisejí s přírodními zdroji. V Etiopii čeští specialisté pomáhají vyhledávat vodní zdroje a zároveň předávají praktické zkušenosti z této činnosti místním odborníkům. Letos je v Etiopii zahájen nový projekt, jehož náplní je přímo vyvrtání hluboké studně pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. V dalších afrických zemích se provádí průzkum kontaminací po těžbě nerostných surovin (rud), aby bylo možno provést odpovídající sanační opatření (Zambie), dále průzkum výskytu různých surovin, jejichž těžba by posílila hospodářskou i sociální situaci (zaměstnanost) v těchto chudých zemích. Průzkumy současně řeší podmínky eventuální těžby a obnovy krajiny, aby při dobývání a zpracování nerostů nedocházelo k poškození životního prostředí. Například v Namibii letos končí průzkum křemenné suroviny pro výrobu skla, naopak začíná průzkum možností využití hald po primitivní domorodé těžbě zlata v Burkině Faso.

V Asii vede Mongolsko

Čtyři z pěti asijských projektů se realizují v Mongolsku. Jedná se o vyhodnocení různých území této země z hlediska zdrojů podzemních vod a surovinového potenciálu, dále o ekologický audit těženého ložiska rud. Výsledkem jsou základní geologické a indikační geochemické mapy, která vláda Mongolska využívá pro management vodních zdrojů a ochrany přírody a průzkum ložisek nerostných surovin. Pátý projekt v Asii je letos zahájen v Libanonu a jeho cílem je inventarizace surovinového potenciálu země (hlavně cementářské, sklářské, keramické a stavební, př. i chemické a jiné nerudní suroviny). Výsledky projektu budou využity při tvorbě surovinové politiky státu Libanon.

Další projekty zahraniční pomoci ČR řešící problematiku blízkou geologii jsou garantovány jinými odbory na MŽP a na MPO (dohromady asi pět projektů).

**RNDr. Martin Hrubeš,
odbor geologie MŽP
(s využitím materiálů OGV MŽP)**

Stará důlní díla v České republice

Hornictví má na území České republiky hlubokou, několik set let starou tradici. Úsilí bývalých těžařů získat potřebné nerostné suroviny má svůj původ v postupném rozvoji navazujících činností jako získávání kovů, uhlí, nekovových a stavebních surovin atd. Když porovnáme historické metody dobývání ze současnými, můžeme konstatovat, že je spojoval základní cíl - získat ze země nerosty v co nejlepší kvalitě a množství. Co však tyto přístupy k těžbě výrazně rozlišuje, je intenzita dobývání a s tím související vlivy na podzemí, krajinu, životní prostředí atd.

Co jsou stará důlní díla

Zvláštní a samostatnou kategorii důlních děl z minulosti, ale i ze současnosti, tvoří tzv. **stará důlní díla (SDD)**. Tato stará důlní díla jsou podle § 35 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využívání nerostného bohatství (horní zákon) charakterizována jako důlní díla v podzemí, případně lomy, která jsou opuštěna a jejich majitel ani jeho právní nástupce neexistuje nebo není znám. Pokud tato SDD ohrožují zákonem chráněný obecný zájem, zabezpečí jejich zajištění nebo likvidaci Ministerstvo životního prostředí (MŽP). Zákonem není upraveno vyhledávání SDD. Zákon je založen na ohlašovací povinnosti SDD každým občanem. Z pověření MŽP je **Českou geologickou službou – Geofondem** na základě vyhlášky č. 363/ 1992 Sb., veden **registr SDD**, který obsahuje zejména výsledky šetření ohlášených SDD a nezbytnou základní dokumentaci potřebnou k jejich zajištění nebo likvidaci.

SDD a odpovědnost MŽP

Zabezpečení zajištění nebo likvidace SDD je v právní odpovědnosti MŽP, které k této činnosti uzavírá smluvní vztahy s organizacemi oprávněnými k hornické činnosti. Tuto činnost povoluje příslušný obvodní báňský úřad.

Mezi tradiční oblasti s hojným výskytem SDD patří ostravsko – karvinský revír, severočeský hnědouhelný revír, kladensko – rakovnický revír, Kutnohorský, Pošumaví, Slavkovský les, Jeseníky, Opavsko, Podkrušnohoří, Plzeňsko a řada dalších.

Při vytyčování cílů MŽP v zabezpečování SDD se přihlíží zejména k míře ohrožení zákonem chráněného obecného zájmu. Perspektivně bude pro tyto účely sloužit kromě zákonem stanovené ohlašovací povinnosti zejména **databáze hlavních důlních děl (HDD)** obsahující rovněž výsledky průzkumů SDD. V současné době je v databázi HDD evidenčně zaznamenáno přibližně 10 000 případů, z čehož je

Přehled zajištění nebo likvidací starých důlních děl za jednotlivé roky

ROK REALIZACE	CELKEM ZAJIŠTĚNO
1988	0
1989	0
1990	1
1991	4
1992	46
1993	19
1994	9
1995	11
1996	25
1997	42
1998	39
1999	58
2000	88
2001	124
2002	131
CELKEM	597

přibližně 3000 SDD. Úloha MŽP postupně zajistit nebo zlikvidovat tato stará důlní díla je předpokládána v časovém horizontu několika desítek let, přičemž v mnoha případech bude nezbytné tuto činnost opakovat.

Priorita: metan

Prioritou MŽP v zabezpečování SDD jsou v současnosti jámy a štoly s výstupy metanu v OKR. V tomto uhelném revíru se vyskytuje 475 jam a štol, z nichž unikají důlní plyny ohrožující místní obyvatelstvo. SDD, u nichž bylo ukončeno zajištění nebo

Přehled nákladů na zajišťování nebo likvidaci starých důlních děl v letech 1993–2002

Zdroj financování	Rok – tis. Kč										
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Celkem
Kapitola 315 - MŽP (SDD)	3 091	3 495	3 804	3 335	2 193	15 988	16 863	32 426	40 718	17 780	139 693
SFŽP ČR								6 935	30 372	13 981	51 288
Útlum uhelného hornictví					43 600						43 600
Úhrady – dotace						18 150	31 500	20 385	12 500	55 500	138 035
Celkem	3 091	3 495	3 804	3 335	45 793	34 138	48 363	59 746	83 590	87 261	372 616

likvidace, jsou monitorována a je snahou MŽP i místních orgánů tuto činnost zefektivnit a propojit s integrovaným záchranným systémem.

V celém rozsahu zabezpečování SDD se MŽP snaží o citlivá technická řešení. Příkladem jsou SDD, jež se nacházejí na územích národních parků, chráněných krajinných území nebo jsou kulturními a technickými památkami. Zvláštní pozornost je věnována všem druhům létajících savců majících svá stanoviště a zimoviště v SDD.

Financování zajišťování nebo likvidace SDD je zabezpečeno z rozpočtové kapitoly MŽP a z úhrad za vydobyté vyhrazené nerosty v míře dané rozpočtovými možnostmi těchto zdrojů. Finanční prostředky vyčleněné na tento účel odpovídají kapacitním možnostem odborných firem a současně pracovní kapacitě odborných pracovníků MŽP.

Ing. Jozef Tóth,
odbor geologie
Ministerstva životního prostředí

Geofyzikální projekty VaV

CELEBRATION (Central European Lithospheric Experiment Based on Refraction) "
SLICE (Seismic Lithospheric Investigation of Central Europe)

Výzkum hluboké stavby zemské kůry se provádí pomocí vyvolaných seismických otřesů a následnou registrací odražených vln. Refrakční experimenty, jak je tato metoda výzkumu nazývána, jsou náplní projektů výzkumu a vývoje CELEBRATION a SLICE a zahrnují region celé střední Evropy. Profily, na nichž probíhá výzkum, jsou vedeny napříč přes vybrané geologické struktury a většina z nich křížuje v různých směrech Českou republiku. Cílem české účasti na projektech je získat údaje o stavbě hlavní geologické jednotky naší republiky – Českého masivu – a o charakteru jeho styku s okolními jednotkami. Práce na území ČR jsou financovány z programu výzkumu a vývoje MŽP. Část prací již byla ukončena a vyhodnocena v roce 2002 (profily CEL).

Profil CEL 09: (Německo) – Aš – Plzeň – Jindřichův Hradec – (Rakousko, Maďarsko).

Profil CEL 10: (Rakousko) – Znojmo – Blansko – Krnov – (Polsko).

Profil ALP 01: (Chorvatsko, Slovinsko, Rakousko) – Horažďovice – Rakovník – Duchcov.

Profily SUDETES 1 až 5 jsou taženy přes Českou republiku a Polsko.

Poznání hluboké stavby zemské kůry se provádí pomocí přesných odpalů náloží na jednotlivých profilech. K odpalům se využívají činné lomy, které leží na profilu, nebo pro tento účel vyhloubené vrty. Na území ČR bylo dosud v rámci obou projektů realizováno 53 odpalů. Jedná se o uměle vyvolaná lokální zemětřesení, která se registrují vysoce přesnými seismografy osazenými na profilu i mimo něj. Pro účely projektů je užito 260 seismických stanic, další měření jsou převzata z permanentních stanic na území ČR, které otřesy rovněž registrovaly.

Odpalem klasických trhavin ve vrtech vznikají seismické vlny, které se při průchodu jednotlivými vrstvami zemské kůry lámou a odražené vystupují znovu na povrch s určitým zpožděním. Cestou se

v závislosti na fyzikálních vlastnostech hornin, jež jsou funkcí petrografického složení, tlaku a teploty, mění jejich rychlost. Vlny jsou detekovatelné do vzdálenosti 250 – 300 km od bodu odpalu. Vyhodnocením získaných seismogramů ve spolupráci s geology lze poměrně přesně interpretovat složení hlubších pater zemské kůry a pozici různých rozhraní (diskontinuit). V mělkých patrech zemské kůry umožňuje detailní interpretace indikovat i významné nahromadění nerostných surovin.

V rámci Českého masivu jsou zkoumány vzájemné vztahy hlavních geologických jednotek – saxothuringika, tepelsko – barrandienské, moldanubika a moravsko – slezské. Dále je sledován vztah českého masivu k Alpám, ke Karpatům a k východoevropské desce. Ze seismogramů lze poměrně dobře zjistit, v jaké hloubce probíhá rozhraní zemská kůra – plášť (tzv. „Moho“), a v rámci zemské kůry další dílčí subhorizontální diskontinuity. Změny v průběhu Moho indikují významné hlubinné zlomy, jejichž průběh se promítá na povrch formou regionálních, případně globálních poruchových pásem.

Součástí náplně projektu byl i odběr vzorků hornin, o nichž se předpokládá, že tvoří podstatnou část Českého masivu. Na těchto speciálně upravených vzorcích byla měřena rychlost průchodu seismických vln za různých tlaků. Tyto testy umožňují interpretovat horninové složení hlubších partií zemské kůry.

Na výsledky projektů CELEBRATION a SLICE by měly navázat další interpretační práce, aby získaná data byla co nejvšestranněji využita. Nabízí se zejména vyhodnocení z hlediska tepelných toků pro zhodnocení geotermální energie a tektonická interpretace využitelná např. pro vyhledávání optimálního umístění skladu vyhořelého radioaktivního paliva.

RNDr. Martin Hruběš,
p.g. Vladimír Dadák, CSc.,
odbor geologie MŽP

Nízkoenergetický dům v Koberovech

Jeden z nejpozoruhodnějších rodinných domů, které u nás v poslední době vznikly, byl postaven v roce 2001 v Koberovech u Železného Brodu. Na první pohled by přitom nikdo neřekl, že je ten domek něčím zvláštní: běžná dřevostavba se sedlovou střechou, zvenčí zajímavá snad jen slunečními kolektory na střeše... Mimikry neboli připodobnění se okolní zástavbě byly ostatně hlavní podmínkou památkářů, kteří se zde, v nádherné krajině Českého ráje, snaží zachovat ráz krajiny zděděné po předcích.

Na druhý pohled však shledáme, že je tento domek dosti pozoruhodný. Jeho autor, Ing. Petr Morávek, CSc., se totiž řídí zásadou, že dům by se měl postavit tak, aby spotřebovával co nejméně energie, a tu zbylou pak dodat pomocí obnovitelných zdrojů. Proto zde vybudoval **nízkoenergetický dům s přechodem na dům pasivní, vytápěný sluncem a biomasou.**

Obr. 1 – Celkový pohled

Izolace a okna – základ úspěchu

Stavba má velmi silnou tepelnou izolaci a tudíž i značně nadstandardní hodnoty tepelného odporu $R = 6$ ($U = 0,17 \text{ Wm}^{-2} \text{ K}^{-1}$) na stěnách a $R = 7$ ($U = 0,14 \text{ Wm}^{-2} \text{ K}^{-1}$) na střeších. Na zvýšení tepelné akumulace budovy jsou uvnitř domu vyzdívky z těžkých lícovek s celkovou hmotností přes 19 tun. Akumulační stěna zvyšuje tepelnou setrvačnost budovy – a vysoká tepelná setrvačnost je pro využití sluneční energie velmi důležitá.

Značná část jižní strany domu je prosklená, přičemž toto prosklení tvoří solární vzduchový kolektor (obr. 1). Na vnější straně kolektoru je běžné dvojsklo, na vnitřní dvojsklo s folií Ditherm uprostřed a s kryptonovou výplní, s velice nízkou hodnotou $U = 0,7 \text{ Wm}^{-2} \text{ K}^{-1}$ (současná špička). V asi 30 cm široké dutině mezi oběma okny se sluncem ohřívá vzduch, který se z horní části okna nasává do labyrintu dutin ve vnitřní akumulační zdi, kterou ohřívá. Za slunných dní především na jaře a na podzim je tak dům přehříván večer sálavým teplem, které vyzařuje zeď. Navíc je do akumulační zdi vestavěna krbová vložka s rozvodem tepla, takže v zimě je možné vytopit dům krbem. Krb s výkonem 12 kW dokáže stěnu roztopit až na 35°C . Dům je ale natolik dobře zateplen, že pokud venku neklesne teplota pod 5 stupňů, není v něm nutné topit.

Větrá, topí, chladí ...

Větrání a zároveň i vytápění a chlazení zajišťuje vzduchotechnická jednotka firmy Atrea (obr. 2). V domě jako je tento není možné se obejít bez rekuperace (zpětného získávání tepla z odpadního vzduchu), protože bez ní by ztráty tepla větráním tvořily největší část tepelných ztrát.

Čerstvý vzduch, dle potřeby přehřátý či ochlazený, se přivádí do obývacího pokoje a ložnic rozvody pod podlahou, s nenápadnými výdechovými mřížkami pod oknem. Klasické radiátory v celém domě chybí, toto vzduchové topení (a v létě chlazení) pro zajištění tepelné pohody v místnostech docela postačuje. Vydýchaný vzduch se odvádí zpět k rekuperační jednotce. Pro přívod čerstvého vzduchu a zároveň i jako „klimatizace“ slouží zemní kolektor v délce 23 m: vzduch nasátý na zahradě prochází zemí, kde se v létě přirozeně ochladí (obr. 3). Je to jednoduché, velmi levné, bezporuchové a překvapivě účinné: při venkovní teplotě 30°C má vzduch po průchodu zemním kolektorem teplotu jen 18°C ! V zimě se v kolektoru vzduch naopak předehřívá.

Slunce i dřevo

Do střechy jsou integrované čtyři vakuové sluneční kolektory od firmy Thermosolar, které slouží k topení i k ohřevu užitkové vody pro domácnost i ve vnitřním bazénu. Teplo z kolektorů se ukládá ve velkokapa-

Obr. 2 – Vzduchotechnická jednotka

citním zásobníku teplé vody s objemem 950 l. Do zásobníku je ponořena spirála průtočného ohřevu užitkové vody. Teplá voda z nádrže je rovněž zdrojem tepla pro teplovzdušnou jednotku. Druhý zásobník stejné velikosti slouží k akumulaci přebytků tepla z první nádrže přečerpáváním ze solárního letního ohřevu a při přetopení kotle.

Na topení je v domku instalován zplynovací dřevokotel firmy Verner, který se používá od prosince do února. Tepelné zisky z tohoto systému se rovněž ukládají v akumulačních nádržích. Takové řešení je zde nutné, protože kotle běžné velikosti jsou pro takto výrazně zateplený dům příliš velké a nemohly by bez nádrže optimálně fungovat. Nádrže navíc umožňují zatopit v kotli jen zhruba jednou týdně. Nádrže jsou dobře zaizolované a voda v nich nevychladne pod 35 stupňů ani po 14 dnech.

Výpočtové ztráty domu činí 3,5 kW. Skutečná celková roční energetická spotřeba dosáhla za první rok provozu 4420 kWh. Měrná roční energetická spotřeba činí 27,6 kWh/m²/rok. Dům tak spadá mezi nízkoenergetické domy, ale do hodnoty požadované pro pasivní domy (15 kWh/m²/rok) mu už příliš neschází.

Dlužno podotknout, že autor a majitel Ing. Morávek postavil tento dům jako víceméně demonstrační pro-

Obr. 3 – Nasávání čerstvého vzduchu do zemního kolektoru

jekt, ukazující zájemcům nové možnosti při výstavbě domů. Z tohoto důvodu jsou zde některé prvky předimenzovány, „normální“ zákazník by při stavbě svého domu tolik různých řešení najednou docela určitě nepoužil.

Jana Plamínková
Foto autorka

Evropští zelení včera a dnes

Údělem zelené politiky od počátku bylo čelit matoucím tvrzením. Pro vyznavače světlých zítřků ekologové představovali reakcionářské štouraly, pro ultraliberály zase nové vtělení nenáviděného státního intervencionismu. Zmatků nebylo ani dnes. V měřítku České republiky část Unie svobody hodlá – podle slov jejího nového předsedy Mareše – vyprostit pojem „trvale udržitelný rozvoj“ ze zajištění levicových radikálů. Avšak vrabci na střeše si štěbetají, že jde nejspíše jen o další tápavý pokus nalézt politickou identitu jedné nepříliš čitelné strany.

V této situaci kniha **Pavla Pečínky „Zelená zleva? Historie ekologických stran v Evropě“** nabízí zvidavému čtenáři možnost vyrovnat se s populárními předsudky o tom, odkud se ti zelení vlastně vzali a kdo že jsou. Vyčerpávající a bohatě faktograficky podložený přehled dějin ekologicky orientovaných evropských stran mapuje čtvrtstoletou tradici zelené politiky s důkladností u nás dosud nevídanou a s velmi širokým záběrem. Rozšířený předsudek o zelených coby levicových radikálech nesnese konfrontaci s údaji ze Švýcarska, Francie, Švédska, Finska nebo Pobaltí, které dokládají mnohotvárnost a komplikovanost procesu vzniku ekologických stran v konkrétních místních podmínkách. Pečínka se dokonce věnuje i zeleným v zemích, jejichž příslušnost k Evropě je v geografickém či kulturním ohledu poněkud pochybná – na Islandu, v Turecku či v Albánii. Publikaci doplňují obsáhlé seznamy zdrojů a použitých zkratk.

Mezi minusy patří grafické zpracování v nakladatelství G plus G: čísla stran uvedené v obsahu totiž nekorespondují se skutečným členěním textu. Je také otázkou, zda se autor přece jen neměl pokusit o po-

drobnější a jednotné tematické členění kapitol, které by čtenáři umožnilo vývoj v jednotlivých zemích snáze srovnat. Za poněkud zavádějící je třeba pokládat i samotný název „Zelená zleva?“. Byť vybaven otázníkem, přece jen sugeruje jakési obecné spojení zelených stran s levicí – a to v řadě případů (Skandinávie) není obhajitelné. Bývalo by velmi dobré, kdyby Pečínka uvedl vlastní definici „levice“, neboť není tak docela jasné, co se pod tímto pojmem dnes rozumí. Mnozí mají za to, že tato politická orientace velmi těžce hledá tvář. Základna, z níž operovala tradiční levice – suverénně zdanující národní stát – se rozpadá a takzvaná „Třetí cesta“ orientovaná na informační společnost se postupně ukazuje jako neschopná čelit ekologicky a sociálně dezintegrativním tlakům globalizace.

Čínský filozof Lao-c' kdysi napsal: „*Cesta Tao, jestliže má být cestou Tao, není nikdy neměnně trvalou Cestou*“. Pečínkova studie, právem nazvaná „*encyklopedií zelené politiky*“ (Jan Keller), vskutku důkladně ukazuje, kdo zelení jsou a odkud přišli. Představuje je jako legitimní, čtvrtstoletou tradicí disponující proud uvnitř demokratických stranickopolitických systémů evropských zemí. Avšak kam mají zelení nyní jít, to se ani ze sebelepší analýzy jejich dosavadní cesty nedozvíme. Končí-li silnice v lesním průseku, nelze prostě dál pokračovat podél patníků. Jinak bychom se mohli ještě za deset či patnáct let s Kellerem ptát, „*proč právě zelená politika stále zůstává i uprostřed rizikové společnosti ve stínu standardních politických stran*“. A to už by bylo opravdu na pováženu.

Mgr. Karel Dolejší,
sociolog

Důležité webové adresy V.

Vybrané státní orgány a organizace

Akademie věd ČR	www.cas.cz
Česká národní banka	www.cnb.cz
Český báňský úřad (Státní báňská správa ČR)	www.cbustbs.cz
Český statistický úřad	www.czso.cz
Český úřad zeměměřičský a katastrální (Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický)	www.vugtk.cz
Energetický regulační úřad	www.eru.cz
Grantová agentura ČR	www.gacr.cz
Nejvyšší kontrolní úřad	www.nku.cz
Správa státních hmotných rezerv	www.sshr.cz
Státní fond dopravní infrastruktury	www.sfdi.cz
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	www.sujb.cz
Úřad na ochranu hospodářské soutěže	www.compet.cz
Úřad pro ochranu osobních údajů	www.uoou.cz
Veřejný ochránce práv - ombudsman	www.ochrance.cz

Institute z resortu Ministerstva průmyslu a obchodu

(výběr, více na www.mpo.cz, Institute)

Agentura pro rozvoj průmyslu ČR	www.czechindustry.org
Česká energetická agentura	www.ceacr.cz
Česká obchodní inspekce	www.coi.cz
Státní energetická inspekce	www.cr-sei.cz
Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví	www.unmz.cz

Asociace, svazy a komory

Agrární komora ČR	www.agroweb.cz
Hospodářská komora ČR	www.hkcr.cz
Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR	www.socr.cz
Svaz průmyslu a dopravy ČR	www.spcr.cz

Mezinárodní organizace

Evropská unie	www.euroskop.cz (v češtině)
Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund)	www.imf.org
Organizace pro ekonomickou spolupráci (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD)	www.oecd.org
Organizace spojených národů (UN)	www.un.org
Severoatlantická organizace (NATO)	www.nato.int
Světová banka (World Bank)	www.svetovabanka.cz (v češtině)
	www.worldbank.cz
	(v angličtině, pro ČR)
	www.worldbank.org (pro svět)
Světová obchodní organizace (World Trade Organisation)	www.wto.org

Zpravodaj MŽP vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10 – Vršovice, tel.: 267 122 549
 • Odpovědná redaktorka RNDr. Jana Plamínková, tel.: 251 817 302, e – mail: jplaminkova@volny.cz •
 Administrace a objednávky SEVT a. s., Pekařova 4, 181 06 Praha 8 – Bohnice, tel.: 233 551 711, fax: 233 553 422,
 e – mail: sevt@sevt.cz • Roční předplatné Věstník & Zpravodaj MŽP s přílohou EIA 750 Kč • Sazba: Informica,
 výtiskla Tiskárna PeMa, Praha • Vychází 12x ročně • Číslo 10/2003 předáno do tisku 5. 9. 2003.